

OPERATIVNÍ PLÁN ZAČLEŇOVÁNÍ ŽÁKŮ S OMJ NA MASARYKOVĚ ZŠ

Praha 9 – Újezd nad Lesy, Polesná 1690

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

OBSAH

Úvod	4
Přijetí žáka s OMJ na školu	5
Úvodní rozhovory s rodiči	6
První dny žáka s OMJ ve škole	7
Adaptační koordinátor	7
Patron	7
Podpora žáka s OMJ	7
Jazyková a pedagogická diagnostika	7
Jazyková příprava a podpora žáka s OMJ – legislativa	8
Plán podpory	9
Zapojení žáka s OMJ do výuky – tipy z praxe	10
Distanční výuka	12
Hodnocení žáka s OMJ	14
Změna třídního učitele, přechod na 2. stupeň	14
Práce s klimatem třídy	15
Kroužky a kluby	15
Komunikace s rodiči žáků s OMJ	16
Kariérové poradenství – přechody ZŠ/SŠ	17
Interkulturní práce, spolupráce s NNO	18
 Přílohy	
ČDJ	20
Kazuistiky	25
Pracovní listy	29
Tipy a zdroje k online výuce	46
Přehledná tabulka Operativního plánu začleňování na MZŠ	50
Použitá a doporučená literatura	54
O InBázi	55
O projektu Mosty ke školám II	55

ÚVOD

V českých školách každoročně narůstá počet dětí, pro něž není čeština prvním jazykem. Pocházejí z rozličných zemí, kulturních prostředí i rodinných poměrů, mluví cizím jazykem, s sebou si nesou vlastní vzpomínky či traumata, mají různé znalosti, přičemž na všechny čeká stejný, nelehký úkol: zvládnout český jazyk a postupně se integrovat do české společnosti. Nejvíce takových dětí se tradičně soustředí v hlavním městě, kde je jejich zastoupení napříč stupni vzdělávání a v porovnání s ostatními kraji České republiky až 40%. Nejčastěji pocházejí z Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska či Ruska a navštěvují české základní školy. Může se jednat o **žáky-cizince** nebo **žáky s odlišným mateřským jazykem** či **žáky s českou státní příslušností**, kteří však kvůli pobytu v zahraničí nerozumí česky. Bez ohledu na pozadí jejich migrace se pro všechny tyto děti ujalo označení **žáci s odlišným mateřským jazykem (žáci s OMJ)**.

Trend stoupajícího počtu žáků s OMJ je viditelný i na Masarykově ZŠ, Praha – Újezd nad Lesy. Škola byla postupně od roku 2017, kdy začala v rámci projektu *Mosty ke školám* spolupracovat s neziskovou organizací InBáze, nucena na tuto situaci reagovat. V září 2017 sem na 1. stupeň poprvé nastoupil větší počet žáků bez znalosti vyučovacího, českého jazyka. Tyto žáky nebylo snadné zapojit do výuky, a to vedení ZŠ vedlo k účasti v projektu InBáze *Mosty ke školám*.

V rámci tohoto projektu InBáze poskytovala ve škole kurzy češtiny jako druhého jazyka (dále používána zkratka ČDJ, bližší vysvětlení termínu v příloze), probíhal interkulturní klub, multikulturní programy, služby interkulturních pracovníků, pro učitele a vedení školy také vzdělávací programy a stáž v zahraničí. Prvotní práce se zaměřovala na vyškolení vedení a pedagogů v tom, jak pro děti získat podporu v návaznosti na vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně; a na žáky s velmi omezenou znalostí češtiny. Později se začala zaměřovat pozornost i na ty žáky s OMJ, kteří jazyk relativně ovládají, a jejich problémy nejsou na první pohled tak viditelné, jsou ale i nadále znevýhodněni, zejména jazykově. Od jara 2019 začala škola nabízet, zpočátku opět ve spolupráci s InBází, specializované doučování pro žáky s OMJ.

Spolupráce pokračuje i v rámci stávajícího projektu, *Mosty ke školám II*, a soustřeďuje se na podporu konkrétních dvaceti pedagogů v oblasti začleňování žáků s OMJ a multikulturní výchovy. V oblasti začleňování byli pedagogové metodicky podpořeni těmito aktivitami: skupinové konzultace (proběhlo jich 7, prezenční i online formou), individuální konzultace, 8 newsletterů na různá témata týkající se začleňování; pro zájemce byly také vytvořeny pracovní listy nebo cvičení v online aplikacích.

Vyústěním společných aktivit v posledním projektu je tento *Operativní plán začleňování*, který byl vytvořen na základě znalosti situace na škole ve spolupráci s pedagogy školy, zejména koordinátorkou inkluze. Operativní plán má sloužit pedagogům jako vodítko, jak postupovat a čemu se věnovat při integraci žáků s OMJ. Má být stručný a podávat nejzákladnější informace, pro detailnější informace jsou zde odkazy na relevantní internetové zdroje, z nichž je možno čerpat. Příloha obsahuje kazuistiku, text o ČDJ, příklady pracovních listů a tipy k výuce online a přehlednou tabulku začleňování na Masarykově ZŠ (MZŠ).

V současné době je na MZŠ 128 dětí s OMJ, z nichž má 46 žáků nastavenou podporu v různé výši (od pedagogické intervence po intenzivní jazykovou přípravu). Jenom v letošním roce (září 2021) nastoupilo nově 26 dětí s OMJ a 11 z nich potřebuje výraznější podporu v českém jazyce. Škola má nicméně nastaveny procesy vedoucí k maximálnímu možnému začlenění žáka s OMJ a minimálně pětiletou zkušenost se systematickým začleňováním žáků s OMJ, během níž tyto procesy vznikaly. Vzdělávání žáků má na starosti koordinátorka inkluze, která tyto procesy zná a ve spolupráci s vedením a zejména proškolenými pedagogy zajišťuje. Zásadní roli hrají také projekty, ze kterých škola čerpá finance na podporu žáků s OMJ.

PŘIJETÍ ŽÁKA S OMJ NA ŠKOLU

Cizinci žijící na území ČR mají **stejná práva a povinnosti jako občané ČR**, a to bez ohledu na status nebo legálnost pobytu. Žák s odlišným mateřským jazykem je tedy přijímán do školy v souladu s principy rovného vzdělávání bez dalších podmínek (jako je znalost ČJ nebo předchozí vzdělávání).

Pokud žák přichází ze školy v zahraničí, je někdy problém jej zařadit do ročníku. Snažíme se žáky zařazovat podle věku, mezi věkově stejně staré spolužáky se nejsnáze začlení. Kromě věku se někdy bere v úvahu i znalost češtiny nebo dosavadní vzdělávání. **Znalost či neznalost češtiny by v rozhodování měla hrát nejmenší roli**, pokud žák neumí dostatečně česky, bude potřebovat podporu v jakémkoli ročníku, pouze ho zařadit o rok níž není žádnou pomocí. **Je lepší zařadit ho podle věku a zajistit mu co nejvyšší jazykovou podporu** – Plán pedagogické podpory (PLPP) nebo Individuální vzdělávací plán (IVP) ve všech předmětech, doučování nebo asistenta pedagoga. **Výjimkou jsou pouze žáci, kterým je 14–15 let** a blíží se jim odchod na střední školu. Zde naopak doporučujeme zařadit o ročník níž a intenzivně se věnovat jazykové přípravě. V nezbytných případech je možné v rámci 3. stupně podpůrných opatření i prodloužit délku studia, viz **Vyhláška č. 27/2016 Sb.**: „...pokud to speciální vzdělávací potřeby vyžadují (zejména u žáků z odlišného kulturního prostředí nebo žijících v odlišných životních podmínkách), je možné

v případě potřeby prodloužit délku základního, středního a vyššího odborného vzdělávání o 1 rok.“ Více o zařazení žáků do ročníku zde: **Zařazení do ročníku.**

Na MZŠ žáka přijímá ředitel, o přijetí žáka s OMJ informuje koordinátora inkluze, který pokračuje dle nastavených postupů školy v jednání s rodiči.

ÚVODNÍ ROZHOVORY S RODIČI

Je důležité o žákovi **získat od rodičů co největší množství informací**, které se týkají nejen jeho předchozí školní docházky, výsledků, jazykové úrovně, ale i osobních, pro něj důležitých věcí, např. jak správně vyslovit jeho jméno nebo jaké jsou okolnosti jeho příchodu do ČR. **Škola naopak informuje** o tom, jak probíhá výuka, jak funguje družina, jídelna, o možnostech odpoledních kroužků a možnostech podpory, které škola žákům s OMJ poskytuje. Nový žák také při příchodu do třídy obdrží **seznam učebnic, pracovních sešitů, pomůcek na výtvarnou výchovu apod.** (Tip: pro mnoho rodičů je shánění pomůcek nelehkým úkolem, na některých školách se proto osvědčilo jim pomůcky a pracovní sešity nakoupit a nechat si je proplatit.)

Na MZŠ schůzku s rodiči iniciuje koordinátor inkluze poté, co mu zástupce ředitele oznámí příchod nového žáka s OMJ, dále je informován učitel. Tito pedagogové se také účastní úvodní schůzky se zákonnými zástupci, případně jsou přizváni další pracovníci. Obecně není vhodné, aby účastníků ze strany školy bylo na schůzce přítomno více než členů rodiny. Zástupci školy seznámí rodiče s chodem školy, třídní učitel předá seznam potřebných věcí a pomůcek k výuce. MZŠ má přeložené některé dokumenty a formuláře (např. školní řád, informace a formuláře k přijetí do 1. ročníku), další čerpá z NPI (např. žádost o jazykovou přípravu, návštěva pedagogicko-psychologické poradny (PPP), aktuální informace a změny ve vzdělávání – distanční výuka apod.).

Více o přijetí žáka do ZŠ, úvodní komunikaci s rodiči a získávání informací od rodičů zde: **Přijetí do základní školy.**

PRVNÍ DNY ŽÁKA S OMJ VE ŠKOLE

ADAPTAČNÍ KOORDINÁTOR

Na **první čtyři týdny** můžeme využít služeb adaptačního koordinátora, který pomůže žákovi s adaptací na nové školní i kulturní prostředí, s orientací ve škole, vyučováním, případně i se začleňováním do třídního kolektivu a základy ČDJ. O finance na něj **lze zažádat nejpozději 5 dní po příchodu žáka s OMJ** na školu. **Službu nabízí NPI ČR.** Více informací zde: **Adaptační koordinátoři.**

MZŠ se nepovedlo získat adaptačního koordinátora ve školním roce 2020/2021, na začátku školního roku 2021/2022 už ano. Škola využila dva koordinátory – jednoho pro 1. stupeň a jednoho pro 2. stupeň. Škola tedy o možnosti ví a je připravena ji využít. Pokud se adaptační koordinátor nesežene, mohou žákovi pomáhat i zaměstnanci školy, kromě učitele např. (dvojjazyčný) asistent pedagoga, koordinátor inkluze žáků s OMJ či speciální pedagog. Dobré je, aby adaptační koordinátor byl schopen komunikovat v jazyce dítěte nebo měli společný jiný jazyk, např. angličtinu. Adaptačního koordinátora zajišťuje koordinátor inkluze.

PATRON

Jedno až dvě děti se mohou pro první dny ve škole stát patronem dítěte, vyplácí se vedle něj nově příchozího posadit. Patron mu pomůže např. s přípravou na hodinu, vyznat se v rozvrhu, uvede ho do kolektivu spolužáků, dovede na oběd. Nový žák bude mít ve třídě kromě učitele i prvního spojence z řad vrstevníků, na kterého se bude moct obrátit. Patrona stanovuje třídní učitel v rámci přípravy třídního kolektivu na příchod nového žáka s OMJ.

PODPORA ŽÁKA S OMJ

JAZYKOVÁ A PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

Vstupní pedagogická a jazyková diagnostika je provedena již **úvodním rozhovorem se zákonnými zástupci – zjistíme, zda dítě umí či neumí česky, okolnosti týkající se rodinné situace, příchodu do ČR a další informace.** Pokud dítě česky neumí, nemusíme provádět další, detailní jazykovou diagnostiku, ale podnikneme kroky, aby se mu co nejdříve začalo dostávat podpory v českém jazyce (intenzivní kurz, PPP – viz dále).

Pokud žák česky umí, je dobré zjistit nakolik. **Jazyková diagnostika probíhá prostřednictvím rozhovoru či vyplněním krátkého testu.** Testujeme jednak jazykové schopnosti – žák nerozumí vůbec, žák rozumí omezeně atd., ale i to, zda umí číst/psát/počítat, resp. psát českým psacím písmem, číst české psací písmo apod. Dále se **už v této fázi může ukázat, zda žákovi nastavíme podporu jazykovou, nebo jestli s ním budeme pracovat i s ohledem na zjištěné specifické poruchy učení (SPU).** Při sebemenším podezření na souběžné SPU co nejdříve kontaktujeme Školní poradenské pracoviště (ŠPP), resp. Pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) za účelem vyšetření. V každém případě by měl dokument, který bude žákovi vystaven, obsahovat jeho výchozí stav a prostřednictvím stanovení konkrétních jazykových cílů směřovat ke zvládnutí určité jazykové úrovně.

Na začátku každého roku je také vhodné provést opětovnou jazykovou diagnostiku, protože úroveň češtiny žáka se v průběhu prázdnin mohla dramaticky změnit jak k lepšímu, tak k horšímu. Nově provedená jazyková diagnostika může napomoci novým učitelům, pokud došlo k nějaké změně při přechodu do vyššího ročníku, nebo při přechodu na 2. stupeň ZŠ. Na základě jazykové rediagnostiky je stanoven způsob jazykové podpory.

Na MZŠ provádí pedagogickou diagnostiku třídní učitel ve spolupráci s ostatními pedagogy, koordinátor inkluze se věnuje jazykové diagnostice. U vybraných žáků pak provádí jazykovou rediagnostiku na začátku každého školního roku nebo během roku v případě potřeby. Je-li třeba, je přizván speciální pedagog pro speciálně-pedagogickou diagnostiku.

JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA A PODPORA ŽÁKA S OMJ – LEGISLATIVA

Od 1. září 2021 byl spuštěn **nový systém financování a organizace jazykové přípravy** pro žáky -cizince, a to **podle §20 zákona č. 561/2004 Sb. (podrobnosti upravuje §10 a §11b vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 271/2021 Sb.).**

Bezplatná jazyková příprava směřující k začlenění žáků-cizinců, kteří plní povinnou školní docházku, do základního vzdělávání, je poskytována ve školách určených příslušným krajským úřadem, který jazykovou přípravu financuje (krajem určená je každá škola, která má podíl cizinců 5% a vyšší z celkového počtu žáků školy).

Tato **jazyková příprava je poskytována nově příchozím žákům-cizincům,** kteří plní povinnou školní docházku v ČR po dobu kratší než 12 měsíců (v pilotním školním roce 2021/2022

výjimečně až 24 měsíců). Probíhá přednostně v době běžné výuky, **žáci jsou automaticky uvolňováni** z vyučovaných předmětů. **Rozsah jazykové přípravy je stanoven podle vstupní diagnostiky, jedná se o 100, 150 nebo 200 hodin** poskytovaných **po dobu maximálně 10 měsíců**. Tento čas se neřídí začátkem a koncem školního roku, ale začíná běžet v momentu, kdy žák začne navštěvovat zmíněný kurz ČDJ. Žák do něj může nastoupit kdykoli v průběhu školního roku. Jazyková příprava probíhá ve skupinách 1–10 žáků, přičemž první skupina na škole musí mít alespoň 2 žáky.

Žáci, kteří podmínky přijetí do kurzu ČDJ v rámci jazykové přípravy na vzdělávání nesplňují (např. jsou v ČR delší dobu nebo mají české občanství), nemají na jazykovou podporu nárok, ale **mohou být do jazykové přípravy zahrnuti na základě rozhodnutí ředitele** také, pokud je místo ve skupině. Tito žáci, a také ti, kteří již jazykovou přípravu absolvovali, mohou **čerpat podpůrná opatření z §16 školského zákona**.

Podle toho, do jaké míry ovládají český jazyk, **mohou získat jedno ze tří podpůrných opatření (PO)**. PO 1. stupně uplatňuje škola bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ), od druhého stupně výš musí mít škola doporučení ŠPZ.

1. stupeň PO: je vhodný pro děti s pokročilou úrovní češtiny (odhadem C1 dle SERR a vyšší). Tito žáci potřebují podporu především v rozvoji jednotlivých předmětů.

2. stupeň PO: žáci s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (odhadem B1–B2 dle SERR). Tito žáci potřebují individuální přístup a úpravy v organizaci a metodách výuky, v hodnocení, případně potřebují IVP. Vzniká zde nárok na 3 hodiny ČDJ týdně, nejvýše však 120 hodin ročně, úpravu obsahu vzdělávání, speciální učebnice aj.

3. stupeň PO: žáci, kteří češtinu neovládají nebo jen velmi základně (A0–A2 dle SERR) a potřebují značné úpravy v metodách práce, organizaci a průběhu vzdělávání, hodnocení. Nárok mají např. na 3 hodiny ČJ týdně, nejvýše pak 200 hodin ročně, úpravu obsahu vzdělávání, sdíleného asistenta pedagoga, speciální učebnice a pomůcky aj.

PLÁN PODPORY

Na základě pedagogické diagnostiky je vhodné sestavit pro žáka individuální plán podpory – pro pokročilejší žáky stačí PLPP, v němž upravíme především metody výuky a budeme klást důraz na podporu akademického jazyka. **PLPP s plánem jazykové podpory (PJP)** je pak vhodné ses-

tavit zejména **pro nově příchozí žáky s velmi omezenou znalostí nebo bez znalosti češtiny**, a to především jako dočasný způsob podpory práce se žákem, než dojde k vyšetření a výsledku návštěvy PPP. Stanovíme tak žákovi individuální vzdělávací cíle s ohledem na jeho jazykovou bariéru, PLPP nám pomůže při hodnocení žáka s ohledem na jeho osobní pokrok. V plánu jazykové podpory také nastavujeme jazykové cíle v jednotlivých předmětech tak, aby byl pokrok žáka co největší a nejsystematičtější a bylo možné jej snadno vyhodnotit.

Masarykova ZŠ patří od 1. září 2021 mezi krajem určené školy, které poskytují jazykovou přípravu podle §20 ŠZ). Pokud žák neovládá dostatečně český jazyk a nemá nárok na jazykovou přípravu (podle §20 ŠZ), nabídne škola rodičům možnost jazykové podpory na základě doporučení PPP (podle §16 ŠZ). Tato jazyková podpora může rovněž navazovat na intenzivní jazykovou přípravu, která již byla vyčerpána v maximální dotaci, ale dítě stále potřebuje český jazyk rozvíjet. Škola má také možnost žáky podpořit formou doučování, které je cílené na žáky s OMJ z OP PPR (Výzva č. 49 – Začleňování a podpora žáků s odlišným mateřským jazykem a na ni navazující Výzva 54). Na MZŠ navrhuje zákonným zástupcům návštěvu PPP třídní učitel ve spolupráci s koordinátorem inkluze. Pokud rodiče s vyšetřením souhlasí, ale je pro ně těžké dítěti schůzku domluvit, pomůže návštěvu poradny zařídit koordinátor inkluze. Koordinátor inkluze také, pokud je to třeba, pomůže zařídit tlumočníka/doprovod na vyšetření.

PLPP a PJP vypracovává třídní učitel ve spolupráci s ostatními učiteli na základě jazykové a pedagogické diagnostiky či rediagnostiky provedené koordinátorem inkluze. Třídní učitel vždy po 3 měsících ve spolupráci s ostatními pedagogy plán vyhodnocuje (v případě potřeby i po kratší době) a nastavuje plán na další období. Po celou dobu má možnost konzultovat plán či vyhodnocení s koordinátorem inkluze.

ZAPOJENÍ ŽÁKA S OMJ DO VÝUKY – TIPY Z PRAXE

V rámci podpory **je možné sestavit žákovi takový rozvrh**, na základě kterého **bude vzděláván částečně v kmenové třídě, částečně individuálně, a to jak v dopoledních, tak odpoledních hodinách**. Sestavení takového rozvrhu může být oříškem, a ne vždy se může podařit zorganizovat homogenní skupinu žáků (např. dle jejich země původu, věku či jazykové úrovně), ale i práce s heterogenní skupinou může být výzvou.

Dopolední výuka může v praxi probíhat u žáků nejčastěji **na základě vypracovaného PLPP či přiznaného PO z PPP** (PPP může dítěti přímo předepsat náhradu předmětu *Český jazyk*

za *Češtinu pro cizince/Češtinu jako druhý jazyk*), individuálně, ve dvojici či v menší skupině. **U začátečníků se výuka soustředí na zvládnutí základních komunikačních situací**, se kterými se žák nejdříve ve škole, poté ve svém okolí, setká. **U pokročilejších dětí je vhodné postupovat dle posloupnosti probíraného učiva, avšak dle principů výuky ČDJ. Dopoledními hodinami ČDJ je vhodné nahrazovat zejména předmět ČJ a dále naukové předměty**, pro jejichž zvládnutí žák zatím neovládá slovní zásobu. Na TV, VV, PČ či HV je lepší, aby dítě zůstalo v kolektivu. Může dojít k situaci, kdy je PPP doporučeno dítě nevzdělávat v dalším cizím jazyce (např. v angličtině), a i tuto hodinu nahrazovat ČDJ.

V dopoledních hodinách je dítě mimo třídu vzděláváno v nejlepším případě vyučujícím ČDJ nebo speciálním pedagogem či koordinátorem inkluze dětí s OMJ. **Vyučující úzce spolupracuje s třídním učitelem či učitelem předmětu**, ze kterého dítě odchází, proto i následná klasifikace a hodnocení žáka probíhá na základě vzájemné diskuze. Samozřejmostí by mělo být, že po návratu žáka do třídy **učitel nevyžaduje po žákovi práci, kterou mezitím dělala třída**, a respektuje to, že žák byl vzděláván stejně adekvátně jako ostatní děti. V praxi se také osvědčilo vést žákovské portfolio. Pokud se u žáka prokážou i přidružené SPU, dopoledne z výuky dochází i na předmět *Speciálně pedagogická péče*.

V dopoledních hodinách je velmi **vhodné využít i přítomnosti (dvojjazyčného) asistenta pedagoga v kmenové třídě**, kde je integrovaný žák s OMJ. Nespornou výhodou je to, že žák po celou dobu vzdělávání zůstává ve třídě, kterou už trochu zná, a začíná si tak zvykat na tempo výuky. (Dvojjazyčný) asistent pedagoga je žákovi k dispozici, pomáhá mu sledovat hodinu, zapojovat se, motivuje ho, ukazuje, překládá, stručně vysvětluje látku, pomáhá s výpisy atd. Dítě je díky tomu schopno brzy pracovat ve třídě samo, také se naučí využívat pomoc od spolužáků. Jak učitel, tak dvojjazyčný asistent pedagoga spolu úzce spolupracují, respektují se a na hodinu se nejlépe i společně připravují.

Odpolední výuka může probíhat stejně jako dopolední (pokud se jedná vyloženě o podporu v rámci odpolední vyučování, např. na druhém stupni). Častěji se však jedná o dodatečné hodiny, které jsou dítěti s OMJ poskytovány. **Odpoledne může mít formu doučování, kroužku**, svou organizací a náplní se však více podobá kýženému jazykovému kurzu. Vyučujícím může být pedagogický pracovník z řad školy (nejlépe opět vyučující ČDJ), ale i externista, student.

Škola může využít různých forem financování těchto hodin (granty, rozvojové programy, pomoc na bázi dobrovolnictví např. studentů atd.). Je na vyučujícím, jaké vytvoří studijní skupiny, jaké materiály a pomůcky si vybere i jak bude kurz koncipovat. Řada vhodných učebnic má zpracované metodiky, které vyučujícího vedou. Na úrovni začátečníka se vychází z témat jako

je Seznámení, Třída (škola), Čas (hodiny), Město, Dopravní prostředky, Rodina, Dům a pokoj, Volný čas, Rok atd.

Před zahájením jazykové podpory je dobré si rozmyslet, z jakých materiálů budeme žáky učit. **V současné době se spektrum výukových materiálů stále rozšiřuje**, k dispozici jsou učebnice, pracovní sešity či pracovní listy pro předškoláky (nečtenáře), děti na prvním i druhém stupni, teenagery i dospělé. Řada z nich obsahuje i zvukové nahrávky. Kromě toho **najdeme řadu online zdrojů, výukových programů a aplikací či videí**. Vhodnými pomůckami mohou být i takové, které na první pohled jako materiály pro výuku ČDJ nevypadají, avšak **vycházejí z principů práce s dětmi s SPU**. Nejjednodušší a často nejefektivnější jsou **předměty denní potřeby**, které máme všude kolem sebe a které můžeme k výuce vztáhnout. **Vhodné je doplnit výuku i obsáhlou škálou her** (jazykových, klasických s tužkou a papírem, společenských, pohybových, karetních atd.).

Po celou dobu výuky je vhodné pamatovat na to, že **jazyková podpora žáka s OMJ má i významný socializační podtext**. Jakmile je žák schopen komunikovat, lépe dokáže navazovat vztahy se spolužáky a zapojovat se do hodin jednotlivých vyučujících. V tem moment na něj i vyučující zpravidla pohlížejí přívětivěji. Pedagogický pracovník, který je za oblast začleňování žáků s OMJ ve škole zodpovědný, by se měl proto stejně intenzivně podílet i na vzdělávání a metodické podpoře celého pedagogického sboru, protože tak se může zlepšit náhled na danou problematiku i proinkluzivní klima školy. Jelikož je pozice vyučujícího ČDJ i samotného předmětu ČDJ na českých školách stále nová, cesta to může být zpočátku trnitá. Rozhodně však má smysl.

DISTANČNÍ VÝUKA

Distanční výuka jako důsledek uzavření škol v době pandemie Covid-19 se v posledních dvou školních letech stala velkou výzvou nejen pro učitele. Rodiče žáků s odlišným mateřským jazykem často nedisponují dostatečnou znalostí jazyka výuky a nemohou své děti podpořit ve školní práci. Učitel je tak často jediným průvodcem češtinou i online vzděláváním, což na něj klade další nároky.

Protože komunikace prostřednictvím obrazovky se stává pro mnohé žáky s OMJ jediným „živým“ kontaktem s češtinou, je důležité tuto komunikaci ze strany pedagogů dobře nastavit. Doporučuje se alespoň dvakrát týdně s žákem promluvit ať už prostřednictvím obrazovky, online chatu či po telefonu.

Žáci by samozřejmě měli dostávat úkoly jazykově přiměřené jejich úrovni a důležitá je i jejich kontrola a zpětná vazba pedagoga. V případě začátečníků je dobré využívat aplikace či e-learningy doporučené v příloze, které se zaměřují především na výuku češtiny jako druhého jazyka.

U pokročilejších žáků, kteří „stačí“ v probírané látce třídě, je třeba dbát především na jednoduché a srozumitelné instrukce – takové, aby žák mohl splnit úkol ideálně sám a aby věděl, co se po něm žádá.

Více tipů k distanční výuce najdete v příloze nebo zde: **Online zdroje a materiály**.

V průběhu prvního období distanční výuky na jaře 2020 si Masarykova ZŠ stihla ujasnit, jaké prostředky bude škola používat (program, zadávání úkolů), jakým způsobem sladí online výuku s rozvrhem, na co bude v online výuce klást důraz, identifikovala a řešila různé obtíže technického rázu nebo komunikaci s rodinami. Některým žákům bylo nutno dodat tablet nebo poskytovat tištěné materiály, které byly k vyzvednutí ve škole. S pomocí tlumočnicků ze spolupracujících organizací nebo dvojjazyčných asistentů se škola pokoušela řešit důvody, proč se nepřipojují žáci s OMJ nebo proč nedodávají zadané úkoly. Tak bylo např. zjištěno, že rodiny jsou často více napojeny na svou komunitu a zprávy o průběhu pandemie přijímají z jiných zdrojů než česká majorita, což je i jejich děti vhánělo do ještě větší izolace. Toto zjištění bylo třeba vzít v potaz při práci a jednání s rodinou i žákem a opět kladlo větší nároky na čas třídních učitelů a asistentek pedagoga.

Od podzimu 2020 už výuka probíhala podle rozvrhu s důrazem na hlavní předměty (výchovy upozaděny – méně četná setkání nebo forma domácích úkolů), s větší či menší invencí v oblasti využívání internetových zdrojů a aplikací ze strany učitelů. Někteří učitelé vzali distanční výuku jako příležitost, jak vyučovat kreativněji, některým v tom pomohly i dva webináře InBáze na téma *Tipy k online výuce*, kterého se účastnilo nebo o zaslání záznamu požádalo 12 učitelů. Někteří poté vybrané představené aplikace začali v práci skutečně využívat, zejména učitelé jazyků nebo speciální pedagožka, koordinátorka inkluze. Na začátku podzimu 2020, kdy se nakrátko do škol žáci vrátili, zjistili učitelé také, že se distanční výuka na výkonu a znalostech žáků s OMJ neblaze podepsala – zhoršila se jejich schopnost komunikovat a rozumět, orientace v jazyce i učivu; žáci začali např. dělat chyby v oblastech, v nichž před karanténou už neměli problém; a že je třeba se jim věnovat více než ostatním žákům. Na podzim byly podniknuty kroky k tomu, aby tito žáci na distanční výuku co nejméně dopláceli – byl např. zorganizován online kurz češtiny jako druhého jazyka pro nejpotřebnější žáky v rozsahu 9 hodin týdně, žákům se nad rámec běžné distanční výuky věnovali dvojjazyční asistenti, byly navýšeny hodiny *Pedagogické intervence* a *Předmětu speciálně pedagogické péče*.

Pedagogové na MZŠ si z dosavadní pandemické situace tedy odnesli především schopnost orientovat se a využívat k výuce online prostor a vědomí toho, že žákům s OMJ (a znevýhodněným žákům obecně) je třeba se věnovat přednostně a je nezbytné také dobře komunikovat s rodinami.

HODNOCENÍ ŽÁKA S OMJ

V příloze vyhlášky č.27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se SVP se k **hodnocení ve 2. a 3. stupni podpůrných opatření** uvádí, že hodnocení **vychází ze zjištěných zvláštností žáka** (a to i neznalosti vyučovacího jazyka). Žáka **hodnotíme formativně, za jeho individuální pokroky**, které **nesrovnáváme s ostatními žáky ve třídě**, protože žákova výchozí pozice je odlišná. Zde nám **poslouží plán podpory**, který jsme žákovi sestavili, ať už se jedná o PLPP s plánem jazykové podpory nebo IVP. Žáka pak hodnotíme za dosažení cílů, které jsme v plánu stanovili.

Existuje i **možnost žáka v pololetí z některého předmětu nehodnotit**. Na **konci roku hodnocení proběhnout musí**, je možné ho provést v náhradním termínu, nejpozději však do konce září. Varianta, kdy žáka nehodnotíme, může ale působit demotivačně, na místě je tedy zvolit přijatelnou variantu hodnocení, např. hodnocení slovní.

Více k hodnocení žáků s OMJ zde: **Hodnocení žáků s OMJ.**

ZMĚNA TŘÍDNÍHO UČITELE, PŘECHOD NA 2. STUPEŇ

U žáků s OMJ je zde podstatné dobré **předání informací učitelům na 2. stupni**, kde už se většinou střídají učitelé podle specializace a není zde jediná hlavní vyučující osoba. Minimálně třídní učitel na 2. stupni by měl být co nejlépe obeznámen s jazykovou úrovní žáka, mít k dispozici dosavadní pedagogickou diagnostiku, úlevy a jejich důvody, informace týkající se komunikace a spolupráce s rodinou. Dobrá informovanost je klíčová i v případě změny třídního učitele.

Pokud na MZŠ třída/žák mění třídního učitele, **původní třídní učitel předává info o žácích s SVP (tedy i OMJ) novému třídnímu učiteli**, a to včetně předání pomůcek. Nový třídní učitel je povinen seznámit ostatní vyučující s touto skutečností (a seznámit je s doporučením ŠPZ). Učitelé mohou využít konzultace se speciálním pedagogem či koordinátorem inkluze (pokud potřebují vysvětlit obsah doporučení), poradit, jak se žákem pracovat nebo jak vypracovat PLPP/IVP.

PRÁCE S KLIMATEM TŘÍDY

Žákům s OMJ, stejně jako všem žákům kteří jsou trochu odlišní, hrozí sociální izolace a šikana. Školy se v současnosti práci s klimatem třídy a prevenci šikany věnují poměrně intenzivně.

Konkrétně u žáků s OMJ **lze podniknout kroky k přípravě třídního kolektivu už před příchodem žáka** – seznámit žáky se skutečností, že přijde žák s OMJ, probrat s nimi, v jaké situaci asi bude, co může potřebovat, dohodneme společná pravidla (např. že budeme hovořit spisovně), můžeme pro něj vytvořit pomůcky (např. orientační plán školy), vybrat patrona. **Při příchodu dítěte s OMJ je vhodná seznamovací hodina.** Oboje může být ošetřeno jednorázovými bloky v rozsahu jedné až několika vyučovacích hodin. Takovéto bloky zaměřené na atmosféru třídy jsou vhodné také při obměnách třídního kolektivu nebo poté, co se žáci delší dobu neviděli, např. po období distanční výuky či prázdnin. Kromě těchto jednorázových bloků **je však dobré s třídním kolektivem pracovat i kontinuálně, dlouhodobě**, soustředit se na posilování vztahů, empatie a spolupráce mezi dětmi a schopnost řešit konflikty. Učitelé se práci s klimatem třídy často věnují v rámci třídnických hodin, je možné zavést **pravidelný komunitní kruh** nebo **prvky psychosociální podpory zařadit do běžné výuky.**

Na MZŠ se o klima třídy stará třídní učitel ve spolupráci s asistentem pedagoga (pokud je ve třídě). Dále s třídním kolektivem pracuje průběžně psycholog. V případě potřeby se psycholog (se souhlasem zákonného zástupce) věnuje žákům také individuálně.

Více např. zde: **Práce s třídním kolektivem.**

KROUŽKY A KLUBY

Jsou **důležité pro socializaci a integraci dítěte s OMJ a také pro udržení jeho integrity a continuity a sebehodnocení.** Např. pokud dítě milovalo v zemi původu keramiku, je dobré, aby v ní pokračovalo. **Účast na kroužku je dobrá i z hlediska jazykového** – prodlužuje se tak každodenní doba, kdy je dítě v kontaktu s českým jazykem. Pro děti, které se česky dorozumí velmi špatně, se osvědčují **interkulturní kluby pro děti s OMJ**, kterých se kromě dětí s OMJ účastní také několik českých spolužáků, jedná se o malou skupinku, kde se dítě s OMJ lépe napojí na děti, se kterými často chodí do třídy a zlepšuje svou schopnost a odvahu ke komunikaci v cizím jazyce. Kluby jsou také přiblížením české kultury a zvyklostem, protože se zde provozují aktivity, na které jsou české rodiny zvyklé, nemusí tomu tak ale být u cizinců.

Tento interkulturní klub na Masarykově ZŠ probíhá od školního roku 2019/2020. Organizuje ho InBáze ve spolupráci se školou a vede ho lektor InBáze. V případě zájmu dětí a rodičů bude interkulturní klub pokračovat i v dalším školním roce, pravděpodobně formou kroužku.

KOMUNIKACE S RODIČI ŽÁKŮ S OMJ

Do značné míry je stejná jako s rodiči českých dětí. I zde by měla být **jasná, respektující a bez předsudků**, je též vhodné **se ujistit, že druhá strana dobře** (tedy tak, jak my si přejeme), **rozumí sdělení**. Komunikace s rodiči dětí s OMJ může být pouze náročnější, a to vzhledem k časté neznalosti či nedostatečné znalosti jazyka a kulturním odlišnostem, které mohou způsobovat nedorozumění a **zásadně odlišná očekávání obou stran**. Je tedy vhodné využívat služeb tlumočnicků, komunitních tlumočnicků a interkulturních pracovníků a **v případech, kdy se dítě či rodina chová pro nás nepochopitelným způsobem, odložit předsudky**, které nás často vedou k automatickému odsudku, **a nejprve s rodinou vykomunikovat, zda se nejedná o odlišné představy a očekávání způsobené kulturou**. Více zde: [Jak komunikovat s rodiči?](#)

Organizace, které poskytují komunitní tlumočení a interkulturní práci, jsou v Praze např.: InBáze, Integrační centrum Praha, Poradna pro integraci; po celé ČR pak NPI. Seznam interkulturních pracovníků je [ZDE](#).

S rodiči žáka s OMJ komunikuje převážně třídní učitel, případně i koordinátor inkluze.

MZŠ v oblasti tlumočení nejčastěji spolupracuje s NPI a IC Praha. Obě organizace/instituce zajišťují pro školu jednak překlady potřebných dokumentů, ale také tlumočení při schůzkách s rodiči nebo doprovod do PPP a podobně. Do jazykových mutací má škola přeložený školní řád (do čínštiny, vietnamštiny, ruštiny a ukrajinštiny). Tyto jsou k dispozici u koordinátora inkluze a zástupců ŘŠ a jsou předkládány k prostudování ZZ při přijímání žáka do školy. Dále má škola přeloženy informace a formuláře k přijetí dítěte do 1. ročníku ve stejných jazykových mutacích a navíc v arménštině – tyto jsou každoročně aktualizovány a dávány na web školy ke stažení pro rodiče. Jako škola určená pro jazykovou přípravu používá přeloženou žádost o zařazení žáka do jazykové přípravy od NPI v aktuálně potřebných mutacích. Další již hotové překlady dle aktuální potřeby využívá rovněž z NPI.

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ – PŘECHODY ZŠ/SŠ

Úspěšnost žáků s OMJ při přestupech na SŠ je obecně nižší, a je proto důležité se této oblasti s předstihem věnovat.

Rodiče žáků s OMJ již od 6. třídy seznamujeme s tím, že SŠ obvykle využívají jednotné přijímací zkoušky, které pracují s češtinou na úrovni rodilého mluvčího. Pokud je to možné, **uskutečníme s žákem a rodinou v 7. nebo 8. třídě rozhovor, během kterého zjišťujeme, jaké představy o další vzdělávací dráze žák má, dle toho dáme doporučení.** Pokud žák aspiruje na SŠ s maturitou, je třeba věnovat se intenzivní přípravě na přijímací zkoušky (tj. procvičovat akademický jazyk a především látku češtiny a matematiky), zatímco žák mířící do oborů s výučním listem se může více soustředit na komunikační jazyk (využít ideálně mentoring s vrstevníkem se stejnou oborovou orientací). V prvním případě, pokud není žák vytížen ČDJ a je mu například poskytována pouze pedagogická intervence, měli by rodiče zvážit **další jazykovou podporu** (externí kurzy českého jazyka, letní vzdělávací kempy, od 8. třídy **doučování** přímo s ohledem na přijímací zkoušky). V 9. třídě je žádoucí, aby žák navštěvoval **kurzy přípravy na jednotné přijímací zkoušky** – nově je pro žáky s OMJ poskytuje organizace META, případně lze využít komerčních kurzů (v obou případech se ale předpokládá již pokročilá znalost češtiny). **Je také vhodné, když se od 8. ročníku do PLPP a IVP promítnou úpravy, které přípravu na přijímací zkoušky na SŠ zohlední.**

Žák s OMJ má nárok na uzpůsobení přijímacích zkoušek na základě doporučení ŠPZ – týkájí se prodloužení doby pro konání zkoušky, možnosti využití překladového slovníku, poskytnutí podporující osoby, případně samostatné místnosti. Vydání doporučení ŠPZ k uzpůsobení podmínek přijímacího řízení **není podmíněno předchozím poskytováním PO na ZŠ.** Pokud žák doposud neměl doporučení k poskytování PO na základní škole, musí PPP žáka vyšetřit, aby mohla doporučit odpovídající uzpůsobení přijímacích zkoušek.

Prominutí zkoušky z českého jazyka a literatury je možné pouze u žáků, kteří buď získali celé základní vzdělání v zahraničí, anebo přinejmenším předchozí dva roky studovali mimo ČR.

Žák může při výběru školy zohlednit, zda škola vůči žákům s OMJ vstřícně komunikuje. ZŠ může žáka také informovat o tom, jak postupovat, pokud není na SŠ přijat.

INTERKULTURNÍ PRÁCE, SPOLUPRÁCE S NNO

Účelem interkulturní práce je usnadnit komunikaci mezi zástupci dvou různých kultur. **Interkulturní pracovník** zná dostatečně nejen jazyky obou stran, ale také obě kultury, **umí předjímat nebo detekovat možná nedorozumění a má určitou znalost právních předpisů**, zejména týkajících se pobytu, **a přehled o fungování institucí v různých zemích**. Interkulturní pracovník často doprovází klienty na úřady, do nemocnice apod., pomáhá s vyplněním formulářů. Ve školství může pomoci zejména s následujícím:

- Komunikace v rodném jazyce žáka
- Pomoc v pochopení interkulturních rozdílů
- Mentoring rodičů ohledně pravidel českého školství
- Poskytnutí základních informací o vzdělávacím systému ČR
- Doprovody na třídní schůzky a kroužky
- Podpora rodin v novém prostředí
- Napojení rodin na jiné služby a instituce
- Pomoc při vyplňování veškerých potřebných formulářů a dokumentů
- Odborné poradenství, mapování a identifikace potřeb v celém kontextu života rodiny v ČR

Více o interkulturní práci ve školách získáme **ve videu** nebo detailněji v **metodice InBáze**.

Služby interkulturních pracovníků nabízejí v Praze neziskové organizace **InBáze, z.s.**, **Integrační centrum Praha, SIMI, o.p.s.**, **PPI, z.ú.** a **South East Asia – liaison, z.s.**

Neziskové organizace pracující s migranty poskytují také škálu dalších služeb, některé z nich jsou určeny cizincům, jiné české veřejnosti nebo školám a pedagogům.

Obvyklé je bezplatné právní a sociální poradenství pro migranty, psychosociální pomoc, doprovody na úřady, kurzy češtiny nebo kurzy sociokulturní orientace. Dále tyto organizace mohou cizincům pomoci s hledáním práce (např. oslovováním zaměstnavatelů, pomocí s životopisem či s vyřizováním souvisejících dokladů), různými konfliktními situacemi (např. v práci) nebo nabízejí aktivity pro děti (např. kurzy, zájmové kluby, víkendové pobyty a tábory) a aktivizační služby pro rodiny.

Školám nabízí NNO obvykle pomoc se začleňováním žáků s OMJ, dále práci s klimatem třídy a nabídkou vzdělávacích programů pro děti i pedagogy. V Praze v této oblasti působí např. výše zmíněné organizace. Další organizace nejen v Praze, ale v celé ČR, jsou uvedeny **ZDE**.

PŘÍLOHY

- ČDJ a seznam literatury**
- Kazuistiky**
- Pracovní listy**
- Tipy a zdroje k online výuce**
- Přehledná tabulka Operativního plánu
začleňování na Masarykově ZŠ**

ČDJ

Není výuka češtiny jako výuka češtiny. Klasická výuka předmětu český jazyk, případně český jazyk a literatura na základní škole vychází z potřeb rodilých mluvčích, pro něž je čeština mateřský jazyk. *Mateřský*, protože na ně tak zjednodušeně mluvila od narození maminka. V češtině díky tomu přemýšlíme a můžeme se opírat o vlastní jazykovou zkušenost. Jindy ho nazýváme též *jazyk první*. Na druhé straně nově přichází žák s OMJ z principu vyžaduje jiný přístup, a sice výuku *češtiny jako druhého*, resp. *cizího jazyka*. Svůj první jazyk už zná, nyní se k němu přidává další. O *češtině jako druhém jazyku* se bavíme v případě, kdy se cizinec učí česky v Česku, protože zde nyní žije a čeština je jazyk, kterým se zde komunikuje. V neposlední řadě, *čeština jako cizí jazyk* je zpravidla brána stejně, jako když se Čech rozhodne učit např. německy – kvůli práci, škole, cestování, zábavě apod. Oba stěžejní pojmy se i v literatuře často překrývají, pro účely praxe začleňování žáků s OMJ se ovšem upřednostňuje terminologie výuky *češtiny jako druhého jazyka* (ČDJ).

Při výuce ČDJ klademe důraz na praktickou komunikační výchovu, což má za následek výběr gramatiky, volbu témat nebo slovní zásoby. Žák se učí česky mluvit, rozumět, psát i číst a zároveň se prostřednictvím tohoto jazyka ve škole učí. I pro zvládnutí prvního stupně základní školy je potřeba osvojit si češtinu na pokročilé úrovni. To klade vysoké nároky na všechny zúčastněné strany.

Co je specifické pro výuku ČDJ?

- pro výuku používáme specializované učebnice *češtiny jako druhého/cizího jazyka*
- gramatika není ve výuce primárně cílem, ale prostředkem, důležité je domluvit se
- zaměřujeme se na rozvoj všech čtyř dovedností (mluvení, poslech, čtení, psaní)
- vybíráme praktická témata přiměřená věku studenta a k nim odpovídající slovní zásobu
- důraz klademe na porozumění a vlastní aktivní projev
- při výuce postupujeme od nejjednodušších ke složitějším jevům, využíváme princip analogie a nápodoby, gramatiku rozdělujeme do dílčích celků, opakujeme
- vycházíme z potřeb studenta a neustále kontrolujeme porozumění

Při kontaktu s dítětem, pro něž je čeština cizí jazyk, je dobré mít vždy na paměti:

- čeština je pro žáka cizí jazyk, který se musí nejprve naučit,
- postupně se učí rozumět a orientovat v novém prostředí,
- všechno je pro něj stále nové a je potřeba mu pomoci,

- když málo mluví, neznamená to, že je hloupý. Může se jen stydět, nebo neví, jak se vyjádřit,
- jeho vlastní myšlenky bývají bohatší než výsledný projev,
- jako každý potřebuje zažívat úspěch, hlavně ve škole,
- chce zapadnout mezi ostatní vrstevníky a přeje si, aby jeho sžívání s okolím netrvalo nápadně dlouho,
- potřebuje být přijato, aby se mohlo cítit bezpečně a jistě.

Jak už jsme uvedli na začátku, čeština jako druhý jazyk označuje ten komunikační prostředek, který se pro nově příchozího cizince stává jeho „druhou mateřštinou“. Cílem výuky ČDJ je, aby se žák co nejdříve porozuměl. Zároveň, pokud výuka probíhá u žáka na základní škole, je vhodné slovní zásobu i gramatiku vztahovat k aktuálně probíranému učivu. Ve výuce ČDJ však neexistuje univerzální metodický návod, jak postupovat. Existují různé přístupy, z nichž vybíráme ty, na základě nichž budeme u našich žáků rozvíjet všechny čtyři jazykové dovednosti (mluvení, čtení, psaní, poslech), volit vhodná témata a slovní zásobu a v závislosti na úrovni a účelu volit odpovídající část gramatiky.

Můžeme říct, že obecné principy výuky ČDJ vycházejí z námětů pro práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami (SPU). Často je potřeba začít již na nejnižší jazykové vrstvě, fonetické. Děti z jazykově odlišných oblastí často správně neslyší nebo nerozlišují jednotlivé české hlásky jednoduše proto, že je ze svých rodných jazyků neznají. A pokud od učitele slyší jen neidentifikovatelnou změť zvuků, je neuvěřitelně těžké se jazyk naučit. Ve výuce se proto věnujeme rozvoji sluchového vnímání, nejdříve se zaměříme na vnímání neřečových zvuků (např. zvířecí citoslovce), věnujeme se sluchové lokalizaci (Kde zvoní zvoneček?), nácviku naslouchání (protože mezi slyšením a nasloucháním je rozdíl), přeháníme výslovnost dlouhých vokálů a dáváme na pozor na artikulaci v místě jazykových švů (na hranici slov).

Při práci s dětmi s OMJ je vhodné používat multisenzorický přístup, při kterém je zapojeno co nejvíce smyslů zároveň (zrak, sluch, hmat, příp. čich), společně se slovem, rytmiizací, pohybem. Podněty tak nejsou jednostranné a dítě může lépe uplatnit svůj osobitý styl učení (auditivní, vizuální atd.). Jakýkoliv předmět, který při úvodní fázi použijeme, dítěti ukážeme a nahlas pojmenujeme. Tak začínáme budovat slovní zásobu. Malý cizinec si s ním může pohrát, při nácviku měkkých a tvrdých hlásek to mohou být např. kostky (pro měkké hlásky molitanové, pro tvrdé hlásky dřevěné), při tréninku druhů vět provázek či modelína, při nácviku hranice slov v písmu, velkých písmen např. stavebnice. Řada dětí při odchodu ze své země původu neměla možnost volby, proto do Čech přicházejí nešťastné, vykořeněné a tiché. Pokud se ve výuce objeví hračka, se kterou mohou navázat vztah, např. maňásek nebo plyšová loutka, postupně se zbavují ostychu, a díky tomu, že mluví „za hračku“, začínají reagovat na český jazyk.

Každá hodina by měla mít jasnou strukturu, aby žák věděl, co může očekávat. V úvodní „zahřívací“ fázi by se mělo dítě zkoncentrovat a naladit se na hodinu češtiny. Můžeme si něco poslechnout, podívat se na video, pracujeme s kartičkami nebo napíšeme název tématu a hádáme, o čem se asi budeme učit atd. Jako další bychom měli zopakovat látku, kterou jsme se učili minule. Novou slovní zásobu nebo gramatiku např. formou domina, doplňovaček, křížovky nebo chodičky. Tím se plynule přesuneme k jádru dnešní lekce, kterou tak provážíme s hodinou poslední.

Tato část ideálně vychází z metodiky PPP (Presentation, Practice, Production). Nejdříve tedy představíme nové téma, společně procvičujeme a nakonec každý sám zkouší používat právě naučenou látku ústně i písemně. Ke konci lekce vše zopakujeme a hodinu můžeme zakončit některou z her. Během výuky se jednotlivé fáze mohou měnit takřka rychlostí blesku, podle aktivity či únavy žáků, což se odvíjí od jejich věku. Sledujeme i skupinovou dynamiku, střídáme formy práce (samostatně, ve dvojici, ve skupině), ve vhodný moment necháme žáky podílet se na výuce: např. při výběru hry na procvičování. Děti pak mají radost, že jsou plnohodnotnou součástí hodiny. Během výuky také dbáme na zadávání instrukcí, které by mělo být co nejjednodušší, a neustále ověřujeme porozumění.

Seznam základní doporučené literatury a internetových zdrojů

Učebnice češtiny jako druhého jazyka pro mladší děti a začátečníky

KIKUS Bildkarten. Hueber, Edgardis Garlin (obrázkové karty).

Škodová, S.: *Domino. Český jazyk pro malé cizince 1, 2.* Wolters Kluwer ČR, a.s.

Svobodová, J.: *Učím se česky 1, 2.* Harry Putz.

Pokorná, V.: *Šimonovy pracovní listy.* Portál.

Kubíčková, K.: *ABECEDA – Karty písmen a pracovní listy ke kartám.*

Pišlová, S., Pavlová, J.: *Barevná čeština (1.–5. ročník ZŠ).* SPN.

Schrimpfová, J. M.: *Můj první slovník českého jazyka.* Fraus.

Gjurová, N.: *Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky: metodika pro učitele.* Portál.

Táborková, J.: *Hezky česky I, II.* NIDV.

Jaurisová, B., Pánová, M.: *Prázdninová škola češtiny.* NIDV.

Kotýková, S., Lejnarová, V.: *Čeština pro malé cizince 1.* Knižní klub Praha.

Lacinová, P.: *Nečtu, nepíšu, učím se česky.* CIC o.p.s.

Pro starší a pokročilejší

Holá, L.: *Čeština expres 1, 2, 3, 4.* Akropolis.

Holá, L.: *NEW Czech Step by Step.* Akropolis.

Holá, L., Bořilová, P.: *Česky krok za krokem 1, 2.* Akropolis.

Cvejnová, J.: *Česky, prosím I., II., III.* Karolinum.

Štindlová, B. a kol.: *Česky v Česku.*

Mikolášová, J.: *Spolu to zvládneme.* NIDV.

Kolektiv autorů: *Levou zadní I. Čeština jako druhý jazyk – učebnice češtiny pro začátečníky.* META, o.p.s.

Janoušková, Z. a kol.: *Čeština do školy.* META o.p.s.

Doplňkové materiály

Pišlová, S.: *Barevná čeština pro prvňáky, druhéáky, třetáky, čtvrtáky, pátáky.*

Pchálková, L.: *Čeština – barevná gramatika.*

Pchálková, L.: *Sýkorčiny syřečky.*

Kolektiv autorů: *Můj první slovník českého jazyka.* Fraus.

Obrázkové slovníky, přehledy gramatik, obrázkové gramatiky, monotematické karty, záložky s abecedou,...

Logopedický materiál (Stará, E.: *Žvanda a Melivo, Pováš mi to?*, Kmentová, M.: *Třída zpívá ÍÁÍÁ*, hra *Rozhýbej svůj jazyček*)

Texty a čtení s porozuměním

Kořánová, I.: *Česká čítanka.* Akropolis.

Holá, L.: *Adaptovaná próza: Pohádky, Povídky malostranské, Pražské legendy, Staré pověsti české a moravské* (+ CD nebo DVD), Akropolis.

Pracovní sešity Ivy Novákové (*Čtu a vím o čem, Poznej s námi Česko; Víš, co čteš?*)

Časopis AHOJ, časopis KRAJÁNEK, časopis RAKETA a další dětské časopisy,...

Další internetové zdroje

www.inkluzivniskola.cz – portál organizace META o.p.s. s komplexními informacemi o tématu žáků s OMJ a výuky ČDJ včetně pracovních listů a seznamu doporučených materiálů

www.cestina2.cz – e-learning češtiny jako druhého jazyka pro začátečníky vytvořený organizací META o.p.s., zdarma

Czech step by step – krátké české zprávy na youtube, Blog pro bilingvní výchovu, Veselá chaloupka, blog Pro Šíšu a další zdroje uvedené v příloze **Tipy a zdroje k online výuce**

Další interaktivní materiály

tabulky Logico Piccolo

Albi elektronická tužka a Kouzelné čtení

Hry

pexeso, pexetrio, domino, trimino (skládání obrazců), Dobble, hry s kartičkami (chňapačka) s papírem a tužkou: křížovky, osmisměrky, přesmyčky, lodě, kvízy, spojovačky, Bingo...
slovní hry: slovní fotbal, Přijela tetička z Číny; Hádej kdo; Story cubes, Tik Tak Bum; Povím ti, mami...

karetní hry: Černý Petr, kvarteto, Prší, Logorelo,...

deskovky: Člověče, nezlob se; Žebříky,...

společenské hry: Aktivita, Dixit, BrainBox,...

pohybové hry; Twister, běhací diktát,...

Kimova hra

Obecné tipy na aktivity do výuky

Malá, Z.: *Jazykové hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince*. Lingua Ludus.

Rodrová, J. a kol.: *Jazykové hry 1, 2*. Markéta Rodrová.

Andrášová, H., Podepřelová, A.: *Desetiminutovky – čeština pro cizince*. Pons.

Metodiky

Gjurová, N.: *Čeština jako cizí jazyk pro začínající školáky – Metodika pro učitele*.

Nosálová, B. a kol.: *Učíme češtinu jako druhý jazyk*, META o.p.s.

Kazuistika 1

Žákyně, která je po mamince Češka, po tatínkovi Dánka, v české škole je od 6. třídy, nyní dokončuje 8. třídu. Dlouho neměla motivaci učit se česky. Rodina se nedovedla smířit s návratem do ČR, chtěli se vrátit do Dánska. Proto také neměli zájem navštívit PPP, aby žákyně měla díky podpurným opatřením možnost jazykové podpory. Doma se mluví anglicky a dánsky.

Na začátku letošního školního roku, 2020/2021, byla u žákyně téměř po dvou letech pobytu v ČR a školní docházky do české školy provedena jazyková diagnostika. Z té vyplynulo, že nemá češtinu ani na úrovni A1. Stěží rozuměla nejjednodušším otázkám a textu na úrovni A1, odpovídala, pokud vůbec, jednoslovně, převážně bez skloňování a časování. Žákyni se ve škole věnuje asistentka, hodně pracují v angličtině, používají překladač. Dívka má podle asistentky nadprůměrnou inteligenci, s pomocí angličtiny učivo přiměřeně zvládá, je schopná se rychle něco naučit, pokud to potřebuje, např. průmysl v jednotlivých městech ČR, což pak využije v písemném testu. Ke studiu má svérázný vztah, nerada se učí věci, které jí přijdou zbytečné nebo samozřejmé. Je také poměrně introvertní a není příliš komunikativní.

V tomto školním roce (2020/2021) se situace v rodině konečně uklidnila. Přispěla k tomu skutečnost, že starší sestra dívky začala studovat českou střední školu a je jasné, že se rodina v ČR zdrží delší dobu. Žákyně sama je nyní srozuměna s tím, že zde vystuduje střední školu, vzhledem ke svým jazykovým možnostem plánuje, že se vyučí švadlenou. Maminka jí je schopna pomoci s praktickou stránkou studia a má tři roky čas, aby si zlepšila češtinu a případně udělala maturitu.

Dívka také našla vnitřní motivaci ke studiu češtiny. S asistentkou se stále více věnují i ČDJI, v současnosti se učí z učebnice Levou zadní a dostaly se k minulému času. Od výuky pádů upustily, pro dívku je to zatím příliš těžké. I v době karantény, když se opatření zmírnila, ale nebylo možné chodit do školy, docházela přibližně dvakrát týdně ke své asistentce domů na doučování, trávila zde čas i jinými aktivitami, vařením, hraním stolních her. Přestože mluví česky i nadále špatně, asistentka zaznamenává první pokroky. Za úspěch považuje např. to, že dívka dokázala česky omluvit svou nepřítomnost na školní akci z důvodu návštěvy lékaře.

V současné době rodina i asistentka také zjišťují možnosti intenzivních kurzů a jazykové podpory a plánují vyšetření v PPP, které by žákyni zajistilo jazykovou podporu. Dívka se snaží o co nejlepší známky ve škole, aby se na učební obor dostala bez přijímaček.

Kazuistika 2

Žák z Číny do školy nastoupil v září 2017, a to do třídy s asistentkou. Pedagogická diagnostika byla při příchodu provedena nedokonale – nebyl zjištěn dostatek informací o jeho předchozím studiu v Číně, byl zařazen do 4. místo 6. třídy, kam patřil podle věku a dokončených let školní docházky. Důvodem k takovému zařazení byla neznalost češtiny a skutečnost, že 4. třída měla k dispozici asistentku pedagoga. Postupně bylo zjišťováno nadprůměrné nadání, zejména v matematice, zároveň vyšlo najevo, že žák vlastně opakuje. Po několika měsících byl přeřazen do 5. třídy.

Krátce po nástupu 2 měsíce docházel na intenzivní kurz češtiny pořádaný školou ve spolupráci s InBází v rámci projektu Mosty ke školám, a především se začal učit česky s třídní asistentkou, se kterou pokračují dodnes. Nyní již třetím rokem, soukromě. Výuka probíhá dvakrát týdně, a to i v době karantény, pokud se nejednalo o nejtěžší karanténní opatření. Chlapec se učil nejprve z učebnice Domino, potom Step by Step a nakonec s asistentkou volně podle svých zájmů, např. společně hledali na internetu informace o letech na Měsíc a o nich si potom povídali.

Žák udělal v češtině velký pokrok. Už na začátku všechny udivil, když do 3 měsíců uměl výborně česky psát vázaným písmem a trval na jeho používání, i když ho nikdo nenutil se ho naučit. K dobrým studijním výsledkům mu napomáhá dobrá paměť, inteligence, komunikativnost i skutečnost, že je z čínské školy zvyklý na značný drill.

V současnosti rozumí v literatuře téměř všemu, čte české literární texty a pochopí i vtipy. Hodně toho načetl a naposlouchal o českých spisovatelích. Z češtiny bude mít dvojku, a to bez významných úlev. Velmi dobře, lépe než české děti, zvládá pravopis, věty vedlejší, větné členy apod., protože pochopil systém jazyka a pravopisu. Má velmi dobré diktáty. Horší jsou pak slohy, kde se projevuje především špatná gramatika (skloňování a časování). To velmi poznamenává i mluvený projev, který je poměrně slabý a zlepšuje se, pokud má žák čas se rozmyslet. Hodně ho poznamenala karanténa, rodina se dost izolovala a je celkově napojená zejména na čínskou komunitu. Chlapec např. během karantény téměř přestal používat pády, které už předtím docela uměl. Značné mezery má i v akademické češtině. Ve výkladu látky se samozřejmě nepočítá s tím, že žák v 8. třídě neví, co je železo (rodilí mluvčí se s tím slovem seznamují už v říkankách v MŠ). Nečekaná neznalost výrazu železo pak ale náhle žákovi brání v porozumění učivu 8. třídy. Pokud nerozumí probírané látce, věnuje se mu třídní asistentka. Z důvodu nedokonalé znalosti češtiny má žák IVP. To doporučuje zejména úpravu způsobu předávání látky, kontrolu porozumění, názornost, zjednodušení zadání, častější opakování a procvičování; zejména v jazycích, přírodopisu, zeměpisu a dějepisu. V občanské výuce je doporučeno osvojení základů učiva v rámci jazykových schopností a individuální hodnocení.

Aktuálně chlapec dokončuje 8. třídu. Aspiruje na střední školu, ale když zkoušel napsat test Cer-matu z ČJ, neuspěl. Jeho čeština po čtyřech letech stále není a ani nemůže být na úrovni rodilého mluvčího, která se u zkoušky předpokládá.

Kazuistika 3

Do školy přišel do 1. třídy v září 2017, a to zcela bez znalosti českého jazyka. Z toho důvodu ho také škola zařadila do 1. třídy, i když už v Číně do školy chodil. Nebyla dobře provedena vstupní pedagogická diagnostika, což se projevilo v průběhu 1. pololetí. Chlapec přijel do ČR pár týdnů před začátkem školního roku, v Číně byl vychováván prarodiči, rodiče mezitím v Praze provozovali restauraci. Rodiče jsou velmi zaneprázdnění, v České republice chlapec trávil hodně času na tabletu, neměl sportovní vyžití. Ve třídě, kam byl zařazen, nebyl asistent, bylo složité žáka začlenit do vyučování a zvládat záchvaty vzteku, které se u něho projevovaly. Také se snažil prosadit a upoutat pozornost hlasitými projevy nebo utíkal ze třídy. Bylo pro něj těžké se uplatnit ve vyučování i třídním kolektivu.

Od listopadu 2017 zorganizovala InBáze přímo ve škole v rámci projektu Mosty ke školám intenzivní kurz češtiny (3 x 3 hodiny týdně), na který byly děti uvolňovány v dopoledních hodinách z vyučování. Jenom do konce roku 2017 takto žák absolvoval více než 70 hodin češtiny, v prvních dvou ročnících školy pak celkově cca 400 hodin. To mu umožnilo porozumět dění ve třídě, v kolektivu, dorozumět se se spolužáky, účastnit se vyučování. Zároveň docházel do interkulturního klubu InBáze, kam docházely i děti z jeho třídy a vznikla tak malá, bezpečná skupina, kde mohl pomalu navázat kontakty s vrstevníky a procvičovat češtinu. Po dvou letech snažení se velmi zlepšilo jeho chování a projevy ve třídě, na krátké přezkoušení z češtiny na konci druhého ročníku přišel s úsměvem, komunikativní, byla viditelná snaha ukázat, co všechno umí.

Třída, do níž žák chodí, trpěla v prvním ročníku dlouhodobou nepřítomností třídní učitelky z důvodu zdravotního stavu, ve 3. třídě pak po dlouhodobém záskoku došlo na začátku druhého pololetí ke změně třídního pedagoga.

Na začátku 3. třídy byla také u žáka provedena jazyková diagnostika, kterou dostala k dispozici nová třídní učitelka, která v důsledku epidemiologické situace vyučovala děti převážně distančně. Úroveň českého jazyka žáka byla shledána slabou. Zejména vlastní produkce řeči se omezovala na jednoslovné odpovědi a krátké věty, jakmile se hovor stočil na neznámé téma, byla na hranici srozumitelnosti, chlapec neznal běžná slova (nádraží, vystoupit, mísa atd.). Bylo doporučeno používání zjednodušených a zkrácených textů s obrazovým doprovodem, kontrola

porozumění apod. Třídní učitelka usoudila, že žák potřebuje individuálnější přístup, nemůže mu dávat stejné testy, je třeba mu jinak podávat učivo a víc přemýšlet o tom, co se má naučit. Ačkoli si nestanovuje konkrétní jazykové cíle v jednotlivých předmětech, stanovila si celkový cíl v rámci probíraného učiva, a to aby žák rozuměl tomu, co se píše v učebnici. Snaží se jej více povzbuzovat a pozitivně motivovat. V ČJ si stanovila konkrétní cíl, naučit ho vzory a pády. Bylo třeba začít s vysvětlováním rodů co nejpřirozenějším způsobem. Na konci 3. třídy paní učitelka zhodnotila, že v rámci možností toto vše docela dobře zvládli a stanovených cílů dosáhli. Práci se žákem také napomáhá skutečnost, že se chlapec nebojí zeptat, když něčemu nerozumí a také to, že si učitelka stanovila ještě celotřídní cíl – naučit děti, aby si vzájemně pomáhaly. V krátkých dobách výuky mezi jednotlivými proticovidovými opatřeními posadila chlapce vedle žáka, který mu byl schopen a ochoten pomáhat, dovysvětlovat zadání apod. – třída je stále bez asistenta. Zapojují se i ostatní děti ze třídy, chodí např. kontrolovat, jak spolužák zvládá cvičení, co dělá apod.

PRACOVNÍ LISTY

Obsah učiva a jazyk spolu úzce souvisejí. Obvykle si pedagog pro žáky stanovuje cíle obsahové, u žáků s OMJ je třeba se zamyslet i nad cíli jazykovými. Pokud žák umí česky jen velmi málo, je třeba obsahové cíle prostě propojit s jazykovými a zamyslet se nad tím, jak mu s minimálními prostředky prostředky vůbec nějaké informace k dané tematice předat, co je důležité, co lze vypustit nebo zjednodušit. Přitom je dobré vzít v potaz:

- užitečnost látky a na ni vázaných jazykových prostředků z hlediska praktického života nebo dalšího studia, návaznost látky (upřednostňujeme vše, co se dá použít v životě nebo v dalším studiu)
- souvislost a využití (učební látky i použitého jazyka) v ostatních předmětech
- celková situace žáka (vyrovnávání se s novým prostředím a jazykem, stresem a především celkový pohled na naši práci se žákem ve všech předmětech, požadavky ostatních pedagogů – jakýsi součet požadavků – má na to žák v dané situaci kapacitu, nechceme příliš mnoho, co je nejdůležitější?)

Pokud žák už umí česky relativně dobře, zaměříme se na rozvoj toho, co mu činí potíže – např. přeřikání textu, vlastní formulace otázek, gramatiku relevantní pro češtinu jako cizí jazyk, (např. mužský a ženský rod, časy, použití komplikovaných slov v různých pádech nebo časech), slovní zásobu (procvičení slov v různých kontextech, rozšiřujeme znalost spojek, synonym) atd. V úvahu můžeme vzít jakoukoli oblast jazyka nebo jejich kombinaci – vlastní produkci řeči ať už mluvenou či psanou, poslech, čtení či gramatiku. Další informace k tématu viz Pracovní listy nebo zde: **Propojení výuky obsahu a jazyka**.

Vhodným způsobem, jak žákovi předat určitou látku jsou pracovní listy nebo internetové aplikace. Předávanou látku i použité jazykové prostředky můžeme maximálně přizpůsobit potřebám žáka.

Pokud nám na tvorbu pracovních listů nezbývá čas, je možné alespoň si látku v učebnici předem prohlédnout s ohledem na žáka s OMJ, stanovit si, co od žáka budeme vyžadovat, dané pasáže mu v textu označit (nebo naopak vyškrtnout). U začátečníků je zde ale možnost, že v textu i nadále zbude mnoho pro něj „nadbytečných“ slov, které jsou zde především proto, aby text rozvíjely, různě kvantifikovaly a kvalifikovaly a citově zabarvovaly (přídavná jména, příliš dlouhé věty, informace navíc). Zejména pro začátečníka to může být matoucí a demotivující.

Jednotlivé pracovní listy jsou v pořadí dle textu umístěny na konci této části přílohy.

PRACOVNÍ LISTY PRO ŽÁKA S OMJ, ÚROVEŇ A2/B1

PL 0 – Přírodopis

Vzorové pracovní listy byly zpracovány k Přírodovědě pro 4. ročník: Přírodověda: Člověk a jeho svět, 4. ročník. Text z učebnice byl maximálně zkrácen, aby žáka nerozptylovala přemíra textu a mohl se co nejvíc soustředit na samotné sdělení a klíčové termíny. Byl vytvořen základní pracovní list, dále jeho procvičení, které lze použít jako test, a pracovní listy, které procvičují slovní zásobu, gramatiku probíranou v ČJ ve 4. třídě i gramatiku relevantní pro češtinu jako cizí jazyk (zde sloveso téct, které může být žákovi neznámé a může být pro něj složité, v přítomném, minulém a budoucím čase).

PRACOVNÍ LISTY ÚROVEŇ A0 – ZAČÁTEČNÍK

PL 1 – Zeměpis

Pracovní listy jsou zpracovány k učebnici zeměpisu pro 7. třídu (Zeměpis světadílů).

Základní pracovní list (PL 1):

- obsahuje minimální zeměpisnou slovní zásobou (země, město, hora...),
- několik zeměpisných názvů míst (Himálaj, Praha, Vltava, Peking...) bylo vybráno s ohledem na to, co by pro žákyni, která pochází z Číny a žije v ČR, mohlo být relevantní v zeměpisu i v životě (Kazachstán se zde objevuje jen proto, že se vyskytuje na použité mapě Číny),
- názvy čínských měst jsou určeny k postupnému zvládnutí a ilustraci toho, jak rozdílně jsou v češtině vyslovovány. Pro žákyni to budou nejspíš zcela nová slova, aspoň pro začátek bude stačit pasivní znalost. Aktivně lze vyžadovat jen např. 3 nejdůležitější (třeba Peking, Čína a jméno města, z něhož žákyně pochází apod.).

Pracovní listy 2 a 3:

PL 2 – Největší země a PL 3 – Nejvyšší hora

- záměrem je zejména naučit výraz „nejvyšší“ a „největší“, případně „druhý, třetí největší“, pokud to pro žákyni nebude příliš mnoho. Tento PL připravuje půdu pro to, aby žákyně byla schopna srovnávat základní údaje o zemích a kontinentech. Nemusí tedy všechny výrazy zvládnout dokonale okamžitě. Čísla v textu jsou pouze pro to, aby žákyně dokázala určit, která hora je nejvyšší nebo která země největší, ale obvykle nelze po začátečníkovi chtít, aby takto vysoká čísla přečetl nahlas.

Výrazy „nejmenší“ a „nejnižší“ jsou použity pouze pro ilustraci, případně je možno se žákyní s jejich pomocí procvičovat ukazováním věcí okolo, které lze srovnat.

Pracovní listy v žádném případě nejsou určeny pro samostatnou práci, už jen z důvodu zafixování správné výslovnosti. Obsahují také cvičení, kde se ukazuje, což vyžaduje kontrolu.

Test – Zeměpis

K pracovním listům byl vytvořen **krátký test**. Je z něj patrné vše, co bylo řečeno výše:

- vlastní názvy ani čísla nejsou určeny k aktivnímu zapamatování,
- důležitější je pomalu si zafixovávat výrazy, které se v učebnici budou opakovat, a jsou tedy materiálem pro další práci – hora, řeka, město, hranice atd.

Test – Podstatná jména a vyjmenovaná slova

PŘÍKLAD ROZDÍLNÉHO TESTU PRO RODILÉ MLUVČÍ ČEŠTINY A ŽÁKA S OMJ

(test poskytla Mgr. Tereza Kolátorová)

Odlišný test je určen žákovi původem z Číny. Čínština nerozlišuje rody a neskloňuje, takže žák nemá, na rozdíl od českých rodilých mluvčích, na čem „stavět“, rody i pády se učí slovo od slova. Paní učitelka se tedy s žákem soustředila na nácvik určování rodu a vzoru podle koncovek s tím, že žák si bude schopen pád najít sám podle tabulky. Proto se i test pro něj liší od obvyklého testu.

Příroda na jaře: Ekosystém potok a řeka

zjednodušená strana 56 učebnice *Hravá přírodověda: Člověk a jeho svět*, 4. ročník; kolektiv autorů: Jovanka Rybová, Pavel Klech, Lenka Sakařová, Adriana Binková; Taktik International 2017.

1. Vodní tok

Velký vodní tok je **řeka**.

Malý vodní tok je **potok**.

Voda v řece a potoku je **sladká**.

Voda v moři je **slaná**.

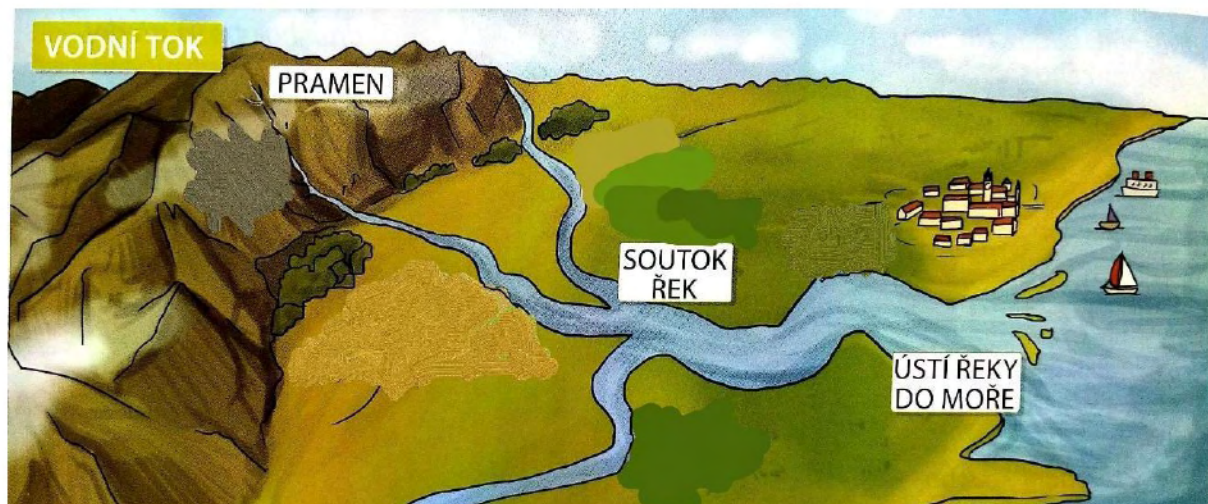

soutok Labe a Vltavy

Pramen je místo, kde vodní tok začíná. Řeka nebo potok tam *pramení*.

Soutok je místo, kde se jedna řeka setkává s druhou řekou. Dvě řeky se *stékají*.

Ústí je místo, kde řeka teče do moře. Říkáme, že řeka *ústí* do moře.

Slovní zásoba

podstatná jména: *tok, řeka, potok, voda, pramen, soutok, ústí*

přídavná jména: *malý, velký, sladký, slaný*

slovesa: *pramenit, stékat se, téct, ústít*

2. Významné vodní toky České republiky

Labe

Labe *pramení* v Krkonoších.

Labe *teče* do Německa.

Labe *ústí* do Severního moře.

Labe se *stéká* s Vltavou u města Mělník.

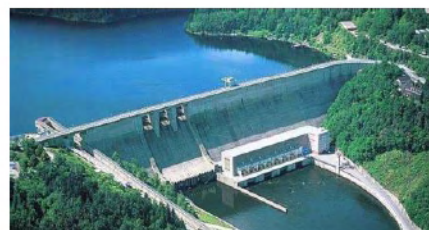
Vltava

Vltava *pramení* na Šumavě.

Vltava je nejdelší česká řeka.

Vltava se *stéká* s řekou Labe u Mělníka.

Na Vltavě jsou **přehrady** (Lipno, Orlík, Slapy).

Morava

Morava *pramení* v Jeseníkách.
Morava *teče* na Slovensko.
Morava se *stéká* s řekou Dunaj.

CVIČENÍ:

1. Vyznač na mapě:

- soutok Labe a Vltavy;
- pramen Labe;
- pramen Vltavy.

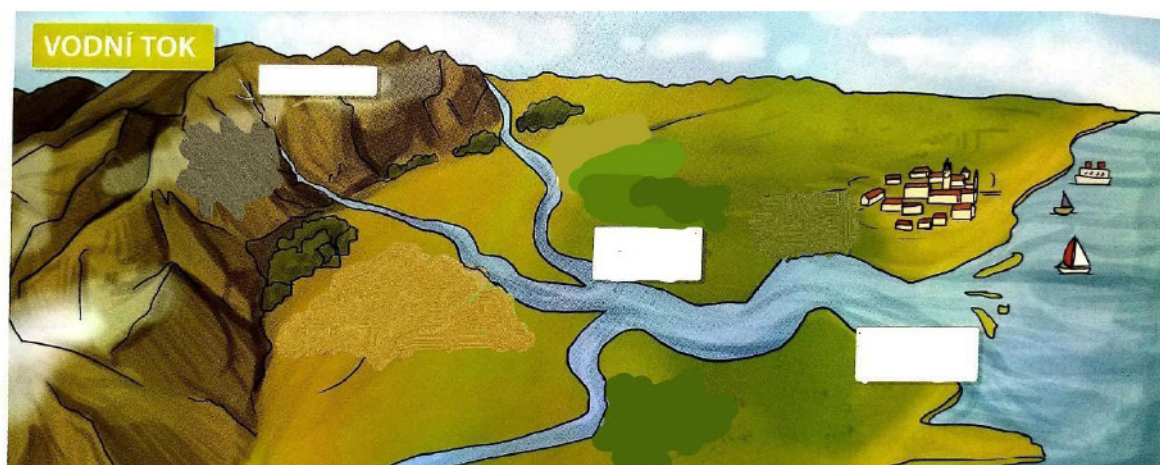
2. Doplň věty.

- Pramen je místo, kde řeka p_____.
- Soutok je místo, kde se _____ dvě řeky.
- Ústí je místo, kde řeka ú_____ do moře.

3. Najdi na mapě Evropy:

- řeky Vltavu, Labe, Moravu;
- ústí Labe do Severního moře;
- soutok Moravy a Dunaje.
- Ukaž tok řeky Dunaj. Kde pramení a kterými zeměmi teče?

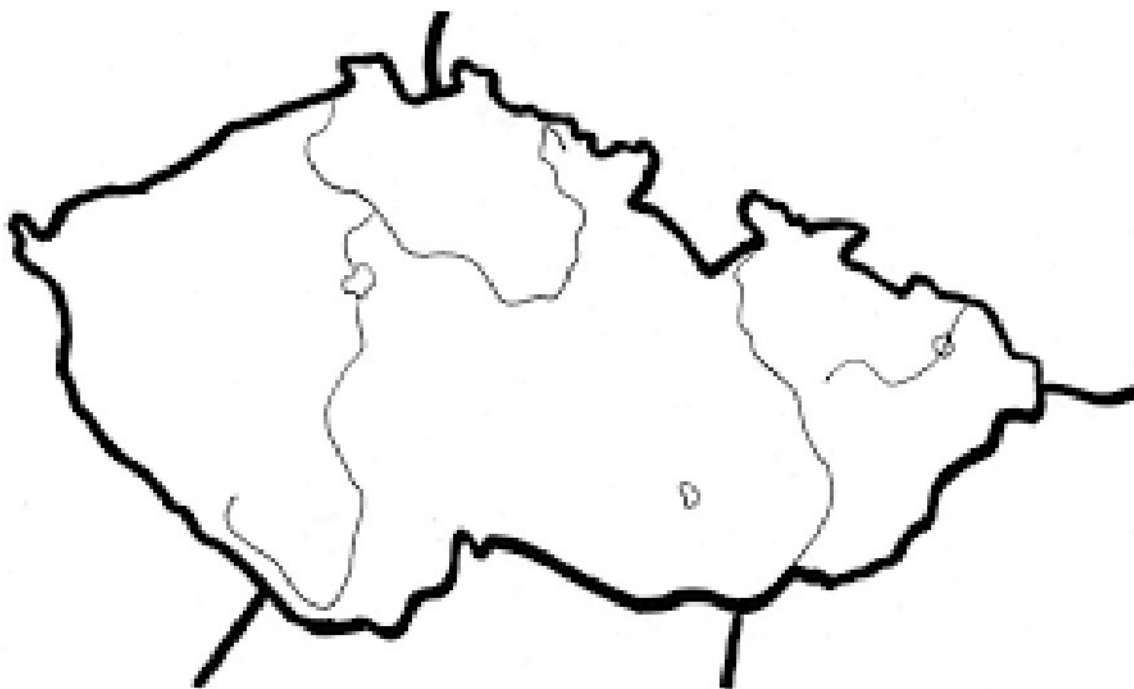
1. Doplň do obrázku slova: **SOUTOK**, **ÚSTÍ**, **PRAMEN**.

2. Najdi a vyznač na mapě:

- a) řeku Labe (*modrá barva*)
- b) řeku Moravu (*červená barva*)
- c) řeku Vltavu (*žlutá barva*)

- d) soutok Labe a Vltavy (*zelená barva*)
- e) pramen Labe (*oranžová barva*)
- f) pramen Vltavy (*fialová barva*)

3. Spoj začátek a konec věty.

- 1. Labe pramení
- 2. Vltava pramení
- 3. Labe a Vltava se stékají
- 4. Morava teče
- 5. Labe ústí

- a) u Mělníka.
- b) na Šumavě.
- c) na Slovensko.
- d) do Severního moře.
- e) v Krkonoších.

Práce s jazykem: slovní zásoba a gramatika

Téct (sloveso)

Přítomný čas: Řeka **teče** z České republiky do Německa.

Minulý čas: Pršelo a voda **tekla** z okapu do kanálu. Včera u nás doma **netekla** voda.

Budoucí čas: Zítra už nám doma voda **poteče**. Instalatéři to opraví.

CVIČENÍ:

1. Doplně do textu sloveso téct. Urči čas a osobu.

- Hodně pršelo a po silnici _____ dešťová voda. (čas:, os.)
- Vltava _____ z jižních Čech na sever. (čas:, os.)
- Spolužák mě praštil a pak mi z nosu _____ krev. (čas:, os.)
- Včera jsme měli ve škole volno, protože _____ voda. (čas:, os.) Zítra už bohužel _____ a budeme psát písemku z matematiky. (čas:, os.)
- Voda _____ všdycky ze shora dolů díky gravitaci. (čas:, os.)
- Měl jsem problém. Když pršelo, _____ mi voda do bot. (čas:, os.)

2. Urči rod a vzor podstatných jmen:

tok, ústí, pramen, Labe, řeka, potok, Vltava, Dunaj, Morava, Německo, Slovensko

Mužský rod	Ženský rod	Střední rod
<i>tok (hrad)</i>		

3. Spoj příbuzná podstatná jména a slovesa.

tok

soutok

pramen

ústí

stékat se

ústit

téct

pramenit

4. Které věty mají stejný význam? Spoj.

1. Dunaj a Morava se stékají na Slovensku.

2. Labe pramení v Krkonoších.

3. Labe teče Českou republikou do Německa.

4. Labe teče do Severního moře.

a) Labe má pramen v Krkonoších.

b) Labe ústí do Severního moře.

c) Dunaj a Morava mají soutok na Slovensku.

d) Tok Labe vede Českou republikou do Německa.

5. Doplň podstatné jméno ve správném tvaru:

- a) Místo, kde řeka začíná (vzniká), se nazývá _____.
- b) Místo, kde se řeka stéká s jinou řekou, se nazývá _____.
- c) Místo, kde se řeka vlévá do moře, se nazývá _____.

6. Doplň do textu slova ve správném tvaru:

pramení, stéká, ústí, nejdelší, soutok, pramen, teče

- a) Řeka Vltava _____ na Šumavě. U Mělníka se _____ s řekou Labe. Vltava je _____ řeka České republiky.
- b) Labe má _____ v Krkonoších. Potom _____ Českou republikou do Německa. Tam _____ do Severního moře.
- c) Řeka Morava má na Slovensku _____ s řekou Dunaj.

Slovní zásoba: země, hranice, moře, město, řeka, hora, poušť, hlavní město

1. Země

Čína je země. Česká republika je země. USA je země.

- Čti **země** na mapě.
- Co je **hranice**? Ukaž.
- Jaká země má hranice s Čínou? Napiš 5 zemí:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2. Hora, řeka, město, moře

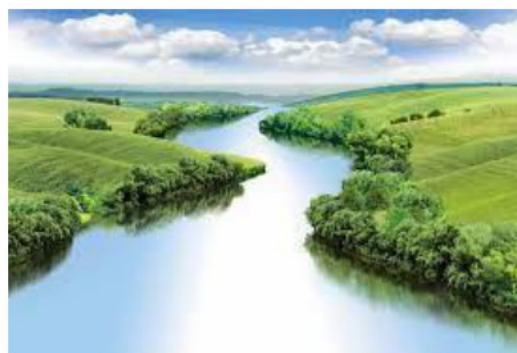
To je hora.

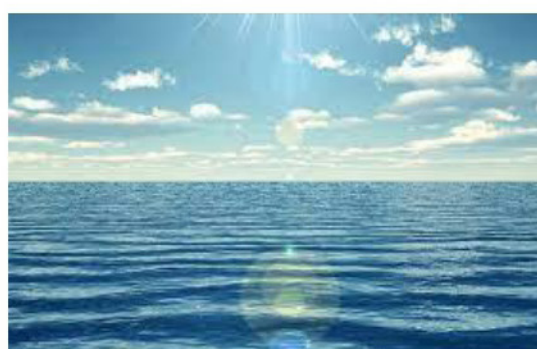
To je město.

To je řeka.

To je moře.

a) Je to hora, řeka nebo město?

Napiš slova do tabulky: **Peking, Mount Everest, Vltava, New York, K2, Praha, Huang-He, Šanghaj (Shang-hai).**

hora	řeka	město
Mount Everest		

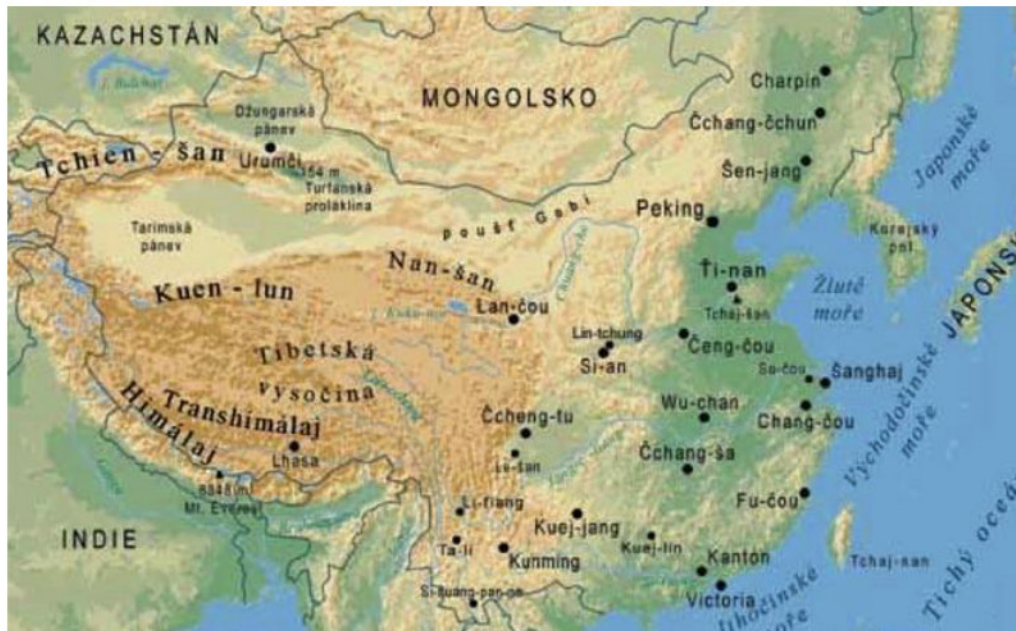
3. Hlavní město

Hlavní město Číny je **Peking**.

Je tam prezident, vláda, sídla úřadů.

- a) Najdi na mapě Peking, Kanton, Wu-chan, Šanghaj. Jak se jmenují čínsky?
 b) Čti další města.

- c) Jaká moře má Čína? Na mapě jsou tři: 1) _____
 2) _____
 3) _____

4. Poušť, hora, pohoří

To je **poušť**.

To je **hora**.

To je **pohoří**.

a) Doplň slova do vět: **poušť, hora, pohoří**.

Gobi je _____. Himálaj je _____. Mount Everest je _____.
Šumava je _____. Sněžka je _____. Sahara je _____.

b) Najdi na mapě:

- hora Mount Everest
- Kazachstán
- Jihočínské moře
- poušť Gobi
- hlavní město Číny
- Mongolsko
- Indie
- hranice s Indií
- pohoří Himálaj

c) Čína je země v Asii.

Hlavní město Číny se jmenuje _____.

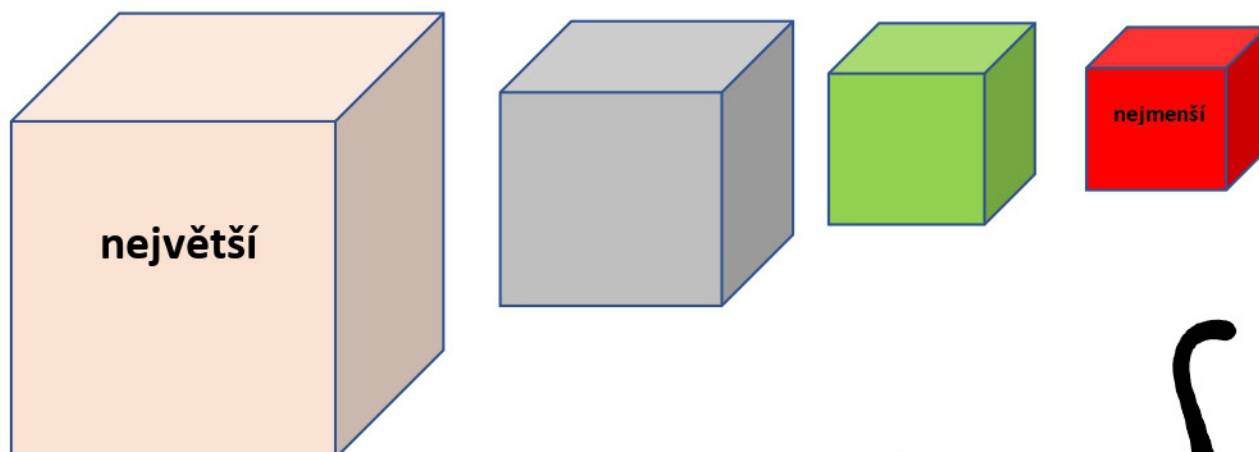
Čína má hranice se zeměmi: _____
_____.

V Číně je poušť _____.

V Číně je řeka, která se jmenuje _____.

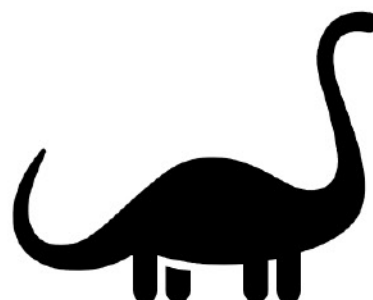
Čína má moře: _____.

NEJVĚTŠÍ x NEJMENŠÍ

Co je největší?

Co je nejmenší?

Největší země na mapě je _____.

Čtyři největší země na světě jsou:

ZEMĚ	ROZLOHA
Čína	9 598 077 km ²
Kanada	9 976 140 km ²
Rusko	17 075 200 km ²
USA	9 639 810 km ²

Co je největší země na světě? Doplň:

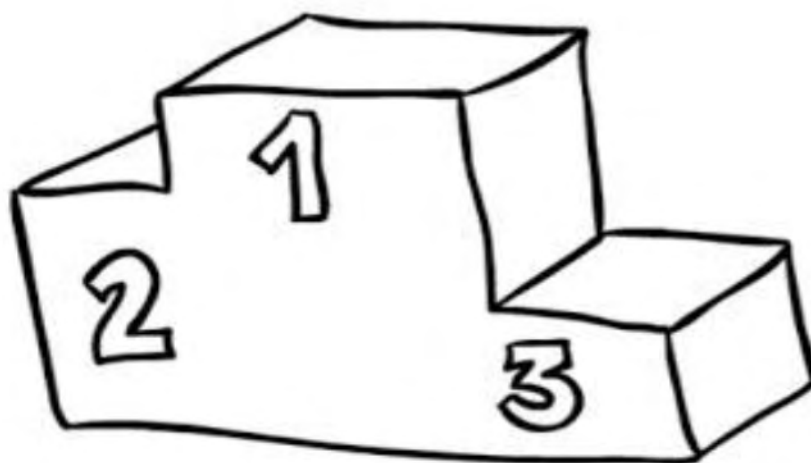
- Největší země na světě je _____.
Má rozlohu _____ km².
- Druhá největší země na světě je _____.
- Třetí největší země na světě je _____.
- Čtvrtá největší země na světě je _____.

Doplň text o Číně:

Čína je _____ největší země na světě.

Má rozlohu _____ km² (kilometrů čtverečních).

NEJVYŠŠÍ x NEJNIŽŠÍ

NEJNIŽŠÍ

NEJVYŠŠÍ

Nejvyšší hora:

Evropa	Mont Blanc měří 4 809 metrů. Triglav měří 2 864 metrů. Sněžka měří 1 603 metrů.	Nejvyšší hora v Evropě je _____.
--------	--	----------------------------------

Amerika	Denali měří 6 168 metrů. Mount Logan měří 5 959 m. Mogotón měří 2 107 metrů.	Nejvyšší hora v Americe je _____.
---------	---	-----------------------------------

Afrika	Kilimandžáro měří 5 895 m. Deriba měří 3 042 metrů. Bikku bitti měří 2 267 metrů.	Nejvyšší hora v Africe je _____.
--------	--	----------------------------------

Asie	K2 měří 8 611 metrů. Elbrus měří 5 642 metrů. Mount Everest měří 8 848 m.	Nejvyšší hora v Asii je _____.
------	--	--------------------------------

Co je nejvyšší hora na světě?

Nejvyšší hora na světě je _____. Měří _____ metrů.

Nejvyšší hora je

- a) v Evropě.
- b) v Asii (v Číně).
- c) v Americe.

Nejvyšší hora v Číně je _____. Měří _____ metrů.

TEST

1. Co je to? Doplň: **země, hora, pohoří, poušť** nebo **město**.

a) Kanton	město	e) Gobi	
b) Huang-he		f) Himálaj	
c) Čína		g) Šanghaj	
d) Mount Everest		h) Indie	

2. Doplň: **hlavní, hranice**.

Rusko má _____ s Čínou.

Peking je _____ město Číny.

3. Najdi na mapě tato místa: **Peking, Šanghaj, Huang he, Himálaj, Gobi, Mount Everest**.

4. Doplň:

Čína je _____ největší země na světě.

- a) 2. b) 3. c) 4.

Nejvyšší hora na světě je _____.

- a) K2 b) Mont Blanc c) Mount Everest

Jméno:

5.5.2021

1.) DOPLŇ i/í, y/ý

B__stroočko b__lo b__stré kotě. Přeb__valo s ob__vatel__ dvora, se dvěma ps__ a kozam__. B__dlil tu i b__ček. Kotě zv__davě z__ralo do bytu k pánov__. Dob__valo se do příb__tku. Hledalo cestu k cíl__. Bylo b__ se rádo vpl__žilo aspoň do hal__. Tlapkam__ b__lo do dveří, ale zb__tečně. Dveře se zam__kají. Z předs__ně se často oz__valo l__tostivé kv__kání.

2.) V 1. A 2. VĚTĚ URČI SLOVNÍ DRUHY (piš čísla nad slova)

3.) URČI MLUVNICKÉ KATEGORIE

	PÁD	ČÍSLO	ROD	VZOR
u klece				
s drápy				
do školy				
z bidýlka				
na lva				

1.) DOPLŇ *i/í, y/ý* ve vyjmenovaných slovech

B__lá kočka m__ v__skočila na kl__n. V__pravili jsme se do lesa sb__rat mal__ny a borůvky. V bl__zké vesnici v__zváněl zvon. Dom__nika se svědom__tě připravovala na v__učování. Mohla se p__šnit v__bornými známkami. Mam__nka m__ koup__la p__tlík bonbonů. Měl rád čokoládové kočičí jaz__čky.

2.) Z 1. VĚTY VYPIŠ PODSTATNÁ JMÉNA (ukaž si ten, ta, to).

3.) URČI VZOR A DOPLŇ *i/í, y/ý*.

DOPLŇ	1. a 2. pád	VZOR	PÁD
přiběhla s mláďat__	<i>TO mládě bez mláďete</i>		
pecka v broskv__	<i>TA broskev bez broskve</i>		
řeknu to kamarádov__	<i>TEN kamarád bez kamaráda</i>		
zajít k přítel__	<i>TEN přítel bez přítele</i>		
plout na Lab__	<i>TO Labe bez Labe</i>		
před obydl__	<i>TO obydlí bez obydlí</i>		
plýtvat sol__	<i>TA sůl bez soli</i>		
v jetel__	<i>TEN jetel bez jetele</i>		
na stol__	<i>TEN stůl bez stolu</i>		

TIPY A ZDROJE K ONLINE VÝUCE

Online aplikace ve výuce ČDJ:

Praktické tipy a využití vybraných aplikací a online zdrojů při výuce druhého a cizího jazyka (a jiných předmětů)

Proč elektronické aplikace využívat?

- zpestří výuku
- žáky baví
- vizualizují téma
- hodí se pro různou fázi výuky (domácí úkoly, testování, opakování, procvičování, navození tématu, ind. přípravu...)
- fungují na PC, tabletu i telefonu
- zvyšuje se počítačová gramotnost žáků
- +/- šetří čas
- snadná uživatelská orientace pro učitele i žáka
- podpora češtiny a českých znaků
- primárně bez nutnosti přihlašovat se pro žáky (sdílíme odkaz, sdílíme obrazovku)
- zároveň nestavíme celou hodinu jen na aplikacích → využívat i interaktivní tabule:

Interaktivní tabule

- <https://whiteboard.fi/> – funguje zdarma
- <https://awwapp.com/#> – funguje zdarma omezeně
- rozšiřující aplikace přímo do jednotlivých platforem – Microsoft Whiteboard do Teams atd

Vybrané aplikace, které...

1. fungují zcela zdarma – **Ba Ba Dum, skribbl.io, LearningApps**
2. fungují zdarma, ale placená verze umožňuje více – **Quizlet, Quizziz**
3. je třeba si zaplatit přístup – **Včelka**

Kde sbírat další inspiraci

- skupina na FB: Učitelé+
- google.com
- projekt **SYPO na youtube**

Jak nejjednodušeji zařadit vybrané aplikace do distanční výuky (nejen)?

- Připravit si cvičení a vyzkoušet, že funguje
- Nasdílet žákům obrazovku
- Společně pracovat

Důležité: vybíráme takové aktivity, u kterých počítáme s tím, že v tomto případě aplikaci, resp. myš ovládáme my jako učitelé

1. Aplikace, které fungují zdarma a bez přihlašování

Ba Ba Dum: <https://babadum.com/>

- 5 her, 21 jazyků
- oblíbená hra: <https://babadum.com/play/?lang=14&game=4>
- procvičování náhodně vygenerované slovní zásoby, obsahuje i audio

Skribbl.io: <https://skribbl.io/>

- hra na principu „hádej slovo, které maluju“
- funguje ve „veřejné místnosti“, ale doporučujeme vytvořit „soukromou místnost“ jen pro Vás a žáky
- podporuje i jen učitelem vybranou slovní zásobu

LearningApps: <https://learningapps.org/>

- funguje i bez přihlášení, ale když se přihlásíme, můžeme si svoje cvičení ukládat a sdílet je (registrace na jméno, email a heslo)
- spousta cvičení je už hotová
- aplikace obsahuje hotové šablony, které vedou při tvorbě vlastních cvičení
- nejoblíbenější cvičení: spojovačky, křížovky, rozřazovačky, určování pořadí, doplňování slov do textu, kvíz, pexeso atd.

2. Aplikace, které fungují zdarma, ale placená verze umožňuje více. Nutnost přihlášení

Quizlet: <https://quizlet.com>

- přihlášení přes Google nebo Facebook, díky tomu se dá provázat s řadou výukových platforem
- aplikace primárně na flashcards (oboustranná kartička, typicky se slovem a obrázkem), automaticky generuje různé formy procvičování

- odkaz na set můžeme nasdílet žákům a ti si procvičují sami, bez přihlášení je aplikace stále vybízí k založení účtu
- sety jde třídit do skupin a přiřazovat třídám, u tříd pak sledujeme výsledky a pokrok žáků

Quizizz: <https://quizizz.com>

- přihlášení přes Google nebo e-mail
- propojeno s Google Classroom i Teams
- aplikace na zábavné kvízy
- umožňuje 5 forem otázek: výběr z možností, výběr správného tvrzení, doplňování do mezer, otevřené otázky, anketu
- lze nastavit čas, zároveň umožňuje i volbu bonusových tlačítek (více bodů atd.), hudby, vtipných obrázků mezi otázkami atd.
- jde nasdílet odkaz, na začátku vyzve k přihlášení, ale přes Preview může žák hrát sám

Kahoot: <https://kahoot.com/>

- nejlépe funguje s aplikací na mobilním telefonu: učitel sdílí vytvořený kvíz (zde kahoot) s pinem, žáci zadají pin do aplikace. Učitel kvíz promítá, žáci přes aplikaci v telefonu odpovídají
- opět aplikace na zábavné kvízy
- typické: nejdřív se ukazuje otázka a až na dalším slide jsou možnosti odpovědí
- v neplacené verzi kvíz spustíme přes: play – practice – game on – napsat přezdívku a hrajeme
- přes odkaz nejde sdílet, žáka odkazuje jen na pin a aplikaci
- Pozor: na Googlu je to druhý odkaz! první je pro hráče (žáky)

3. Aplikace, do kterých potřebuji zaplacený přístup a musím být přihlášen

Včelka: www.vcelka.cz

- primárně pro žáky s SPU, ale vhodné i pro OMJ
- podporuje ČJ, NJ, AJ, ŠJ
- cvičení uspořádaná dle věku či oblasti obtíží
- možnost zakládání tříd pro žáky
- licenci lze financovat z grantů MŠMT, fin. prostředků MŠMT na distanční výuku i na základě PO z PPP

Další tipy a on-line zdroje:

Začátečníci a mírně pokročilí:

Čeština 2: www.cestina2.cz

- stránky obsahují základní témata a velké množství nejrozličnějších cvičení zábavnou formou
- lze i trénovat poslech
- vypracovaná cvičení vyhodnotí
- stačí se pouze zaregistrovat a zadat emailovou adresu (můžete se zaregistrovat učitel či rodič místo žáka a tomu jen poslat přístupové údaje, na jednu registraci může mít přístup i více žáků.)

Aplikace Ten, Ta, To – ke stažení ZDE

- na procvičování rodů podstatných jmen na mobilu (Android i iPhone)

Aplikace Pády – ke stažení ZDE

- na procvičování pádů – pouze Android

Pro starší žáky:

Duolingo: <https://cs.duolingo.com/>

- pro mluvící anglicky

Click4Czech: <https://www.click4czech.cz/app/>

- mobilní výuková aplikace
- doplněk ke stejnojmenné učebnici – web, Android i iPhone

Pokud jsou žáci v češtině již pokročilejší a zkušenější, mohou používat známé adresy jako např. www.umimecesky.cz, www.onlinecviceni.cz, www.skolasnadhledem.cz, www.pravopisne.cz, www.mojecestina.cz, www.grammar.in/cs a další, které jsou primárně určeny rodilým mluvčím, ale i pokročilejší žáci s OMJ se mohou s jejich pomocí zdokonalovat v češtině, pokud jim zadáme úkol přiměřený jejich schopnostem a znalostem.

PŘEHLEDNÁ TABULKA OPERATIVNÍHO PLÁNU ZAČLEŇOVÁNÍ NA MZŠ

(personální obsazení ze začátku školního roku 2021/2022)

PŘIJETÍ DÍTĚTE	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Přijetí dítěte	ředitel	příslušný ZŘŠ informuje TU a KI o nově nastupujícím žákovi, KI iniciuje schůzku se zákonnými zástupci (ZZ) žáka, které se zúčastní další pracovníci dle potřeby
Úvodní rozhovory s rodiči (zjištění a předání informací, předběžné stanovení jazykové úrovně)	KI, TU	vstupní pohovor s rodiči a žákem (pokud je potřeba, tak za účasti dalších pracovníků školy či tlumočníka/interkulturního pracovníka) – zjištění základních informací o žákovi, orientačně úroveň znalosti čj, předání informací o chodu školy rodičům (v příslušné jazykové mutaci, pokud je k dispozici)
Jazyková příprava, PPP	ředitel	jazyková příprava na naší škole jako škole určené v dotaci 100/150/200 h dle jazykové diagnostiky, žák odeslaný do PPP dostává podporu ve výši 3 h ČDJ týdně v rámci úpravy obsahu vzdělávání

PRVNÍ DNY VE ŠKOLE	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Komplexnější jazyková a pedagogická diagnostika	TU, KI	na základě komplexní diagnostiky bude stanovena potřeba podpory pro žáka TU ve spolupráci s ostatními pedagogy (pedagogická diagnostika), KI (jazyková diagnostika), speciální pedagog dle potřeby (speciálně-pedagogická diagnostika)
Doučování	garant projektů školy ve spolupráci s KI	doučování z Výzvy 49 a 54, případně podpora 3h ČDJ na doporučení ŠPZ
Plán jazykové podpory/PLPP	TU ve spolupráci s ostatními pedagogy, KI	TU vypracuje společně s ostatními vyučujícími pedagogy PJP, vyhodnocení vždy po 3 měsících, zodpovídá TU, možné konzultace s KI
Adaptační koordinátor Patron Kroužky a kluby Komunikace s rodiči	KI TU KI TU, KI	adaptační koordinátor (NPI) – zajišťuje KI nově příchozí žák bude mít třídním učitelem vybrané 1–2 patrony (žáky ze třídy), kteří budou nově příchozímu žákovi pomáhat v jeho prvních týdnech ve škole v případě potřeby bude požádáno o adaptačního koordinátora IK InBáze (KI) komunikace s rodiči – TU, v případě potřeby KI, SP

PRÁCE S DÍTĚTEM 1. ROK	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Vyhodnocování a stanovení nových jazykových cílů – Čtvrtletí – Pololetí – Konec roku	TU	na základě pedagogické a jazykové diagnostiky bude vypracován PJP (TU ve spolupráci s ostatními vyučujícími), PJP bude pravidelně (vždy po 3 měsících) vyhodnocován
Hodnocení 1. a 2. pololetí	TU	TU ve spolupráci vyučujícími, v případě potřeby s KI, speciálním pedagogem

PRÁCE S DÍTĚTEM DALŠÍ ROKY	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Jazyková rediagnostika vždy na začátku roku	KI	v případě potřeby bude provedena v průběhu září rediagnostika žáka a dle ní bude nově nastavena podpora
Stanovení způsobu jazykové podpory/opětovná návštěva PPP	TU, KI, SP	dle vyhodnocování PLPP/IVP/PJP, v případě dalších obtíží žáka či nedostačující podpory odeslání žáka do ŠPZ
Vyhodnocování a stanovení nových jazykových cílů	TU, KI	nadále pravidelné vyhodnocování nastavené podpory
Přechody z 1.stupně na 2. nebo změna třídního učitele	ZŘŠ, TU	ZŘŠ předá informace týkající se přechodu žáka TU a KI; informace o žákovi předá původní TU novému TU, ten potom ostatním učitelům

PRŮBĚŽNĚ	Zodpovědná osoba/kontakt	Způsob provedení, poznámky apod.
Komunikace s rodiči	jednotliví TU, AP	v případě potřeby také KI (konzultace, potřeba zajištění tlumočníka/ interkulturního pracovníka a jiné podpory, např. psychologa)
Práce s klimatem třídy	TU, AP, psychologové	
Jazyková příprava a doučování	KI, lektor jazykové přípravy, garant projektů	organizaci jazykové přípravy má na starosti KI, vede ji lektor garant projektů zajišťuje doučování pro žáky s OMJ z projektů

ředitel školy, garant projektů

Libor Skala, skala@zspolesna.cz

KI – koordinátor inkluze žáků s OMJ

Klára Tvrzová, tvrzova@zspolesna.cz

SP – speciální pedagog

1. stupeň: Marie Srchová (vedoucí asistentek) PO 2.–5. stupeň

2. stupeň: Klára Tvrzová PO 2.–5. stupně

Jana Čížová PO 1. stupně

psychologové

1.–3. ročníky Zuzana Dolejšová (vedoucí ŠPP)

4.–6. ročníky Marek Ochaba

7.–9. ročníky Johana Rosendorfová

ZŘŠ – zástupce ředitele školy

1.–3. ročníky Jana Sieberová, sieberova@zspolesna.cz

4.–5. ročníky Eva Hegyiová, hegyiova@zspolesna.cz

6.–9. ročníky Karel Zlouže, zlouze@zspolesna.cz

TU – třídní učitel

AP – asistent pedagoga

POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA

Průvodce začleňováním žáků s odlišným mateřským jazykem, Meta o.p.s., 2019

Učíme češtinu jako druhý jazyk, Meta o.p.s., 2020

Portál Inkluzivní škola – www.inkluzivniskola.cz

Portál podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince, NPI ČR – <https://cizinci.npi.cz/>

Portál MŠMT – Vzdělávání žáků cizinců – <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-cizincu>

Začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem do základních škol, InBáze, 2020 – https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/01/metodika-pro-ucitele-zs_web.pdf

O INBÁZI

InBáze, z. s. je nestátní nezisková organizace, která existuje od roku 2001. Jejím posláním je vytvářet bezpečný a otevřený prostor k vzájemnému poznávání a porozumění mezi českými občany a lidmi jiných národností a kultur. InBáze nabízí aktivity pro migranty a jejich rodiny – odborné sociální, právní a psychosociální poradenství, asistenční a poradenské služby včetně pomoci v nouzi. Provozuje komunitní centrum, organizuje programy pro mladší a starší děti, multikulturní skupiny a komunitní akce pro širokou veřejnost. Pro interkulturní a pedagogické pracovníky pořádá kurzy. Každoročně realizuje interkulturní festival *RefuFest* a jeho součástí je také sociální podnik Ethnocatering. Pořádá rovněž množství programů pro děti a mládež.

V oblasti vzdělávání InBáze dlouhodobě spolupracuje se školami. Věnuje se multikulturním programům pro 1. i 2. stupeň ZŠ (projekt *Bedýnky příběhů*) včetně nastavení plánů multikulturní výchovy a také tématu podpory začleňování žáků s OMJ do českého školství. Snaží se nastavit komplexní systém podpory od vyčlenění funkce koordinátora inkluze přes metodickou podporu pedagogů, jazykovou podporu dětí a komunikaci s rodiči až po práci s dětským kolektivem. Pro děti organizuje také interkulturní kluby a příměstské tábory a komunitní aktivity zaměřené na ethnovaření, výtvarné aktivity nebo kulaté stoly na různá sociální nebo vzdělávací témata.

O PROJEKTU MOSTY KE ŠKOLÁM II

Projekt Mosty ke školám II je zaměřen na **podporu začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem**; a to prostřednictvím komunitních, volnočasových a jiných neformálních aktivit, a dalším rozvojem kompetencí dětí a žáků v oblasti multikulturního vzdělávání. Podpora proinkluzivního multikulturního prostředí přispívá k sociální soudržnosti, chápání a respektování sociokulturní rozmanitosti, vztahu k okolnímu prostředí, k porozumění a toleranci odlišných kultur. Hlavním cílem projektu je ve školách **podpořit zavedení systémových změn** v začleňování dětí/žáků OMJ a rozšíření **chápání sociokulturní rozmanitosti**. Proto se projekt soustředí zejména na **metodickou podporu** pedagogických pracovníků, žáků s OMJ a jejich rodin.

Projekt cílí na **pražské MŠ a ZŠ**, v jeho rámci spolupracujeme se třemi pražskými základními a dvěma mateřskými školami. Jsou to Masarykova ZŠ (Praha 9 – Újezd nad Lesy, Polesná 1690), Základní škola, Praha 10 (Olešská 2222/18, 100 00), ZŠ Zárubova (Zárubova 977, 142 00 Praha 12, Kamýk), MŠ Revoluční (Revoluční 1247/26, 110 00 Praha 1, Nové Město) a MŠ Čtyřlístek (Mezi Školami 2323, 158 00 Praha 13, Stodůlky).

Realizační tým: Blanka Charvátová, Bc. Klára Tvrzová, Mgr. Martina Hradecká, MgA. Hana Mlynářová,
Ing. Petra Holubářová

**Vytvořeno v rámci projektu Mosty ke školám II podpořeného z Operačního programu
Praha: Pól růstu ČR – CZ, reg. číslo CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001455**